Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

NAJER FOLKSBLAT　　　פרייז 15 גראָשען　　　היינט 10 זייטען

נייער פאָלקסבלאַט

№ 51	Łódź, Niedziela, marca 1931 r.	נײַנטער יאהרגאנג	לאדז, זונטאג, י״ב אדר תרצ״א	№ 51

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אדרעס פון רעדאַקציע און אַדמיניסטראַציע: לאדז, פעטריקאַווער 21, טעל. 224-71

„VIENPOL" נור פון דער פירמע
פערלאַנגט ווינער מעבעל
גאראנטירט מיט איהר שטאַרקייט און דויערהאַפטיקייט
צו בעקומען אין אלע מעבעל-געשעפטען
פאַבריקס-לאַגער אויף זאַוואַדזקאַ 5
FABRYKA GIĘTYCH MEBLI
„VIENPOL"
Zawadzka 5, tel. 191-20

דער שענסטער משלוח-מנות אויף פורים
זענען די בעריהמטע נאַטירליכע
ארץ-ישראל ווײַנען און קאָניאַקען

„כרמל-אריגינאל"
דאס ווייסט יעדער יוד
דאס געדענקט יעדער איינער
דאס דערמאנט מען א צווייטען
איבעראל צו בעקומען
בעמערקונג: אַלע אונזערע ווײַנען און קאָניאַקען זענען
כשר לפסח.

נאָך קורצע שווערע ליידען איז געשטאָרבען אין עלטער פון 50 יאָהר אונזער לאַנגיעהריגער מיטאַרבייטער און חבר
נ״ע מענדל גרינבלאַט
צו דער לויה, וועלכע קומט פאָר היינט זונטאָג, 2 אַ זייגער בייטאָג פון טרויער-הויז זשעראָמסקיעגאָ 85 (פאַנסקאַ) ווערען געבעטען אַלע חברים פון דער סעקציע צו קומען אָפּגעבען דעם פערשטאָרבענעם דעם לעצטען כבוד.
גלייכצייטיג דריקען מיר אויס דער פאַמיליע אונזער טיפסטען בײַלייד.
כבוד זיין אנדענקען!　　　קאָנוואָיענטען ביי
„AUTO-TRANSPORT"
11 Listopada 112.
1495

נאָך לאַנגע און שווערע ליידען איז נעכטען געשטאָרבען אין עלטער פון 87 יאָהר אונזער ליבער און אומפערגעסליכער פאָטער, שוויגערפאָטער, גרויספאָטער און אורגרויספאָטער
ב.ע. יוסף אברהם ב״ר חיים הכהן ז״ל
פאָפּיעלאַנסקי
די לויה קומט פאָר היינט, זונטאָג, י״א אדר ד. 1/3 ד. י. 12 אַ זייגער בייטאָג פון טרויער-הויז זאַמענהאָפאַ 30, וועגען וואָס עס טיילען מיט אין גרויס צער
די טיפטרויערנדע הינטערבליבענע.

הריננו מביעים מקרב לב רגשי השתתפות לחברנו
מר דוד רבינוביץ
למות
אמו נ״ע
בסיוע בעבודתנו למען בנין ארץ ישראל ימצאת נחומים!
ועד ההסתדרות הציונית
ועד „קרן היסוד"
ועדת קרן הקימת לישראל.
1500

צו אייערע קרובים נאָך רוסלאַנד
און בעקאַנטע אין גאַנץ אייראָפּאַ שיקט
משלוח-מנות-פאַקעטען
מיר נעהמען אָן ספּעציעלע פּראָדוקטען פון 45 דעקא אָן:
סאַלאַמי-וואורשט,
אינדיק (געריכערטע),
גאַנז
גענזען-שמאַלץ
און אַלע אנדערע אויסארבייטונגען
זעמטליכע בעשטעלונגען נעמט אָן אונזער עקספּעדיציע-ביוראָ
פיעטריקאָווער 8
(פּאַרטער) טעל. 127-68 און 193-90.
מיט אַכטונג
רויכער-פלייש-געשעפטען
ס. דישקין
אַקציען-געז. אין לאָדז.

Uczenica VII-ej klasy
udziela lekcyj, tanio.
Dowiedzieć się:
E. KAUFMAN, Narutowicza 25, poprz. of., I p

איבערצייגע בעז
אַ גרויסע בעקערײַ מיט צוויי אייוונס צו באַקען מצות מיט אַלע יום-טוב׳דיגע כלים ביי הינרוס נאַווראָט 34 אויף זעהר גוטע בעדינגונגען

דינסטאָג, פורים
דעם 3-טען מערץ 1931
11.30 בײַנאַכט
גראַנדיעזע

לאדזער יודישער קאַמער-טעאַטער — ביי׳ער
„ארט"
איז ווייסען זאל „מאַנטייפעל"
זאַכאַדניאַ 43
קינסטלערישער לייטער: מ. בראַדערזאָן
פורים-פאַרשטעלונג
מיט אַ רייכען פּראָגראַם.
מאָרגען, מאָנטאָג — פּרעמיערע פון 5-טען פּראָגראַם א.נ.
„יום-טוב אינדערוואָכען"

קמח של פסח
MŁYN GWIAZDO, Ozorków
געפינט זיך אונטער דער פערזענליכער השגחה פון הרב הגאון מהר״ר דוד בעער שליט״א פון אָזאָרקאָוו
דעם פערקויף פאַר לאָדז האָט ה. קלאַר אין דער צוקערניע דזשיגאַנסקי,
קאָשטשעלנאַ 4, טעלעפאָן 138-75
טעלעפאָן פון דער פּריוואַט-וואוינונג
זשגאָווסקאַ 35 A איז 136-01

א הערבאַטשאַרניע
בעשטעהענד פון אַ נעוועלב מיט 2 שטובען און קוך איז צוליב פאַמיליען-אנגעלעגענהייטען
פון זאָפאָרט איבערצוגעבן,
ס׳קאָן אויך געטיילט ווערען אין צוויי העלפטען
צו ערפאַהרען אויפ׳ן אָרט ביי
יוסף בערקאָוויטש, ספּוערנאַ 20.
מעקלערס געווינשען.
2486

בעקאַנטמאַכונג.
דער ניי-ערעפענטער „קאַפע-צענטראַל"
זאַוואַדזקאַ 14
מאַכט דערמיט בעקאַנט, אַז עס ווערען אויסגעגעבען מילכיגע פרישטיק און אָווענט-ברויט פון 4 גענג פון 80 גראָשען
ווי אויך כשר׳ע געשמאַקהאַפטע מיטאָגען פון 1.50
אויף פערלאַנג ווערט אויך אַהיים געשיקט מיטאָגען. עס ווערען אָנגענומען בעשטעלונגען אויף בעלער און באַנקעטען. אַלס צו מעסיגע פּרייזען.
„Café Central"
זאַוואַדזקאַ 14, טעל. 192-69. אינה.: פ. לעסלאַו

1=טע לעזונג פון קאנסטיטוציע=פראיעקט ביי׳עם

ווערט פארקומען דעם היינטיגען דינסטאג אין סיים

וואַרשא, 28 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספאָנדענט). די היינטיגע וואָך וועט זיין אַ הייסע פאָליטישע וואָך אין סיים.

מאָנטאָג וועט פאָרקומען אַ זיצונג, דינסטיי״ — ווידער, און פון מיטוואָך אָן וועט דער סענאַט אָפּהאַלטען צוויי זיצונגען אַ טאָג.

די דינסטאָגדיגע זיצונג פון סיים וועט זיין אַ פייערליכע און אַ היסטאָרישע:

עס וועט פאָרקומען די ערשטע לעזונג פון דעם ביי׳עם סאַנאַטאָרישען קאָנסטיטוציע-פּראָיעקט

מיט פּראָגראַם-רעדעס וועלען אַרויסטרעטען דער פאָרזיצער פון סאַנאַציע-קלוב יענדזשעיעוויטש, דער פאָרזיצער פון קאָנסטיטוציע-קאָמיסיע, פּראָפ. מאַקאָווסקי, און דער מחבר פון פּראָיעקט, צאַר.

די פאָרשטעהער פון די אָפּאָזיציע-קלובען וועלען אויך לייענען דעקלאַראַציעס וועגען דעם פּראָיעקט.

דער סענאַט ווידער וועט אין משך פון דער וואָך בעטראַכטען דעם בודזשעט.

קאנגרעס פון די דריי פויערים-פארטייען

וואַרשא, 28 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספאָנדענט). דאָנערשטאָג, דעם 5-טען מערץ וועט פאָרקומען אַ קאָנגרעס פון די 3 פויערים-פאַרטייען: „וויזוואָלעניע״, „פּיאַסט״ און די „פויערים-פאַרטיי״ (סטראָניצטווע כלאָפּסקיע).

אין קאָנגרעס וועלען זיך בעטייליגען 150 דעלעגאַטען, פון יעדער פאַרטיי — צו 50.

אויף דעם קאָנגרעס וועט פאָרקומען די פאַראייניגונג פון די אַלע דריי פאַרטייען אין איין פאַרטיי.

בעפרייט דעם מחבר פון „ציאנקאלי״

ער ווערט אנגעקלאגט אין אפערירען אומגעזעצליך 350 פרויען

בערלין, 28 (ספּ. טעל.) דער מחבר פון דער סענסאַציאָנעלער דראַמע „ציאַנקאַלי״, ד״ר וואָלף איז בעפרייט געוואָרען אויף קויציע — 10 טויזענד מאַרק.

ער ווערט אָנגעקלאָגט אין געריכט פאַר אַדורכפיהרען ביי 350 פרויען פערבאָטענע אָפּעראַציעס.

די אויספאָרשונג וועט געדויערען אַנדערטהאַלבען יאָהר.

א נייער טראנספארט פון גאלד

האט די סאוויעטישע רעגירונג געשיקט קיין דייטשלאנד

בערלין, 28 (ספּ. טעל.) די סאָוויעטישע רעגירונג האָט ווידער אַרויסגעשיקט קיין בערלין אַ טראַנספּאָרט גאָלד אין דעם ווערט פון 20 מיליאָן דייטשע מאַרק.

צוזאַמען מיט דעם פריהערדיגען טראַנספּאָרט האָט די סאָוויעטישע רעגירונג איבערגעשיקט גאָלד קיין דייטשלאַנד אין דעם ווערט פון 80 מיליאָן דייטשע מאַרק.

מעשיות מ׳ט פראפ. איינשטיין

איין מאל, אז ער איז קראנק; ס׳צווייטע מאל, אז ער איז א... גנב

ניו-יאָרק, 28 (י. ט. א. טעלעגראַפיש). אין דער ניו-יאָרקער פּרעסע האָבען זיך פארשפּרייט פאַלשע קלאַנגען, אז פּראָפ. איינשטיין זאָל אין לאָס אַנזשעלאָס האָבען קראַנק געוואָרען אויף אַ געדערן-ערשיטערונג.

ווי י. ט. א. דערוויסט זיך זענען די ידיעות פאַלש. פּראָפ. איינשטיין איז שוין פון לאָס אַנזשעלאָס אָפּגעפאָהרען קיין ניו-יאָרק, און דעם 4. מערץ פאָהרט ער אַרויס קיין אייראָפּע.

וויען, 28 (ספּ טעל.) די ווינער צייטונגען מעלדען פון לאָס אַנזשעלאָס, אז מאָנטאָג הויבט זיך דאָרט אָן אַ פּראָצעס געגען פּראָפ. אַלבערט איינשטיין, וועלכען אַ געוויסער ד״ר עדוואַרדס בעשולדיגט אין פּלאַגיאַט.

ד״ר עדוואַרדס טענה׳ט, אז איינשטיין שעפּט די הויפּט-אידעען פון זיינע, ד״ר עדוואַרדס׳ס ווערק, וואָס איז ערשינען אין יאָהר 1927.

פּראָפ. איינשטיין פערעפענטליכט איצט אַן ערקלערונג, אז זיין טעאָריע איז זיך דערהויפּט סומך אויף קאָנקרעטע מאַטעמאַטישע אויסרעכנונגען, בעת די אַרבייט פון ד״ר עדוואַרדס ענטהאַלט בלויז סברות און השערות אויפ׳ן יסוד פון לאָגישע בעטראַכטונגען.

דער פּראָצעס, וואָס הויבט זיך אָן מאָנטאָג האָט אַרויסגערופען אַ פערשטענדליכע פּרעסע נטערעסירונג אין די וויסענשאַפטס-קרייזען.

א בלוטיג געשלעג אין א שול

מיט א רעוואלווער שיסט איין יוד דעם צווייטען

לוקאָוו, 28 (טעלעפאָניש). היינט, שבת, אין דערפריה איז אין דער שטאָט-שול בעת׳ן דאַווענען פאָרגעקומען אַ בלוטיג געשלעג צווישען אָרטאָדאָקסען און ציוניסטען, צוליב אַ רב, וואָס מ׳דאַרף אויפנעהמען אויפ׳ן אָרט פון פערשטאָרבענעם רב.

בעת׳ן געשלעג האָט אַ געוויסער יאַנקעל גרינבלאַט אַרויסגעכאַפּט אַ רעוואָלווער און געשאָסען אויף איינעם גרשון שליזאַק, וועלכען ער האָט געטראָפען אין ברוסט.

אין אַ שטערבליכען צושטאַנד האָט מען שליזאַקען אָפּגעשיקט אין שפּיטאָל.

גרינבלאַט איז אַרעסטירט געוואָרען.

נייע סענסאציאנעלע אויסגראבונגען אין יריחו

לאָנדאָן, 28 (ספּ. טעל.) בעת די אויסגראָבונגס-אַרבייטען אין יריחו, וואָס ווערען געפיהרט אונטער דער לייטונג פון פּראָפ. גאַרסטאַנג, האָט זיך איינגעגעבען צו געפינען אַ טורעם, וואָס שטאַמט פון פאַר 2 טויזענד יאָהר איידער קריסטוס-געבורט.

אין דעם דאָזיגען טורעם האָט מען געפונען גוט-קאָנסערווירטע ווייץ, ברויט און אַ גאַנצע רייהע אַנדערע לעבענסמיטלען, און חפצים. פון די איבערלאָזטע שפּורען איז מען זיך משער, אַז דער טורעם איז פערלאָזט געוואָרען מחמת אַ שרפה, וואָס עס שטימט מיט די היסטאָרישע דאַטען פונ׳ם פאַלען פון יריחו.

חוץ מזה זענען נאָך אויסגעגראָבען געוואָרען טיילען פון מויערען, וועלכע זענען נאָך עלטער, ווי דער הויפּט-טייל פון דער שטאָט.

מען דארף זיך נישט איילען

מיט׳ן בעריכט פון דער אינטערנאציאנאלע״ כותל-מערבי-קאמיסיע

ירושלים, 28 (יט״א טעלעגראַפיש).

די א״י-רעגירונג האַלט פאַר אונגעוואונשען, אַז דער בעריכט פון דער אינטערנאַציאָנאַלער כותל-מערבי-קאָמיסיע זאָל פערעפענטליכט ווערען איצט. זי האַלט, אַז דער בעריכט דאַרף פערעפענטליכט ווערען ערשט נאָכ׳ן מוסלמענישען יום-טוב נעבי-מוסא.

* * *

לאָנדאָן, 28 (יט״א טעלעגראַפיש).

ווי דער יט״א-קאָרעספּאָנדענט דערוויסט זיך אין קאָלאָניאַל-אַמט, איז דאָס פערעפענטליכען דעם בעריכט פון דער אינטערנאַציאָנאַלער כותל-מערבי-קאָמיסיע אָפּגעלעגט געוואָרען אויף אַן אומבעשטימטער צייט.

אינזש. אוסישקין אפגעפאהרען קיין א״י

ניו-יאָרק, 28 (יט״א טעלעגראַפיש).

אינזש. אוסישקין איז שוין אָפּגעפאָהרען פון אַמעריקא קיין א״י. אויף דעם געזעגענונגס-באַנקעט זענען פאַר׳ן קרן-קימת געזאַמעלט געוואָרען 11,500 דאָלאַר.

דערמארדעט א יודישען הויזירער אין פויזען

פויזען, 28 (יט״א טעלעפאָניש).

דאָ איז געפונען געוואָרען אַ טויטער, דער יודישער הויזירער ישעי׳ פאָמעראַנצענבוים פון ביאַלא-וואַטקא. ס׳איז ביז-איצט נישט פעסטגעשטעלט געוואָרען צי דאָ איז פאָרגעקומען אַ מאָרד אָדער זעלבסטמאָרד.

צו דער פערלאָבונג פון
ה׳ לייביל פראמער
מיט פרל׳ פראַניא כאהן
ווינשען אַ האַרציגען מזל-טוב און אַ גליקליכע צוקונפט
ש. י. רינגאַרט און פרוי

אַ הערצליכען מז״ט ווינשען מיר אונזער ליבען פריינד
חיים ראַ׳ענשטיין און פרוי
צו דער האָכצייט פון זייער ל׳ זוהי הבחור
שמחה מיט פרל׳ געניא שילניצקי
גלכצייטיג ווינשען מיר דעם יונגען פאָר אַ גליקליך צוזאַמענלעבען
שמואל זיסמאַן און פרוי

Dr. med. J. M. BARCIŃSKI
רענטגען-אינסטיטוט
הייל-בעהאַנדלונג פון בייזע געשווילעכצען (קרעבסען)
פאָטאָגראַפיעס און רענטגען-דורכלייכטונגען אויפ׳ן אָרט און אין די וואָהנונגען פון די קראַנקע.
אויפנאַהמס-שעה׳ן פון 5–8 אָוונד.
11. ליסטאָפּאַד 20, טעל. 214-50

Dr. Różaner
ספּעציאַליסט פון הויט און ווענערישע קראַנקהייטען און קינדערלאָזיגקייט
נאַרוטאָוויטשא 9, טעלעפאָן 128 98
צוריקגעקעהרט
נעמט אָן פון 8–10; 5–8 אָוונד

מאַשין-מצות
ווערט געבאַקען אַלע טאָג פרישע און דינע ווי אויך מצה-מעהל, אייער-פערפעל און סיכאַרקעס לויט קאַרלסבאַדער סיסטעם
מיר עמפּפעהלען צו יעדער צייט אונזער גוט-בעקאַנטע און פרישע געבעקסען פון אונזער איבעראַל בעוואוסטער צוקערניע
נ. ווינבערג
38 פּיעטריקאָווער 38
:-: טעל 143-82 :-:

זאַל פילהאַרמאָניע, נאַרוטאָוויטשא 20
מיטוואָך, דעם 4 מערץ, 9 אָוו. 2-טער און לעצטער קאָנצערט
פון 7-יעהריגען חזנ׳דעל
נחומ׳ל עפּשטיין
אין פּראָגראַם: תפילות און פאָלקס-לידער.
יעדע רעקלאַמע איז איבעריג, חייל די אַלע, וואָס האָבען איהם געהערט דעם פערגאַנגענעם מיטוואָך האָבען אָנערקענט דאָס ער איז אַ פענאָמען — אַ וואונדער קינד, וועלכער האָט צו זיך קיין פערגלייך.
בילעטען אין קאַסע פון פילהאַרמאָניע.
די השגחה איבערן קאָנצערט האָט דער שטראָססבורגער אָבערקאַנטאָר קראַמער.
ביים קלאַוויר פּרל. נ. גערנער. .·. בעמערקונג: געשעפטליך זיך ווענדען האָטעל „מאַטייפעל״, צימער 5 פון 11–12 פאַרמיטאָג.

8-ינג דאַמען-מאַגאַזין-שניידער
מיר רופען אַ גרויסע
פאָר-פערזאַמלונג
אויף היינט, זונטאַג, דעם 1 מערץ 8 אַ זייגער אָוונד אין דער האַנדווערקער-באַנק, ווסכאָדניא 25.
צוליב דער וויכטיגער טאָג-אָרדנונג טאָר קיינער נישט פעהלען.
1496 די אָרגאַניזיר-קאָמיסיע

אחרי מחלה קצרה וכבדה מתה עלינו בדמי ימיה בתנו האהובה והצנועה
נ.ע. עטיל ברײנע בת ר׳ שלמה נ״י
גרינבערג
הלויתה למנוחת עולמים תהיה היום, יום א׳ פ׳ תשא תרצ״א (1 מערץ 1931) מבית החולים פּאָדלעשנאַ 15.
השרויים בצער עמוק משפחתה המתאבלת

יין כשר לפסח!
אויב איהר האָט נאָך נישט געטרונקען דעם בעוואוסטען ראַדזינען-וויין „פראַגרעס״ № 7 טאָ איבערצייגט אייך, אַז איהר בערויבט אייך און אייער פאַמיליע פון הנאה האָבען פון גוטען וויין.
צוליב רעקלאַמע פערקויפען מיר 7 № אַ פלאַש פון 1/4 ליטער גוטען ראַדזינען-וויין נאָר 65 גר
אַ באַטשינקע „ „ 1.50 זל.
אַ קוואַרט „ „ 2 זל.
בעמערקונג: פאַר לעדיגע חזרה-פלאַשען צאָהלען מיר 5 גר. פאַר 1/4 ליטערדיגע פלאַש און 10 גר. פאַר באַטשינקעס און קוואַרטען.
אַלע וויינען זענען כשר לחג הפסח, אַ חוץ די 1/4 ליטערדיגע ראָזינען וויין צו 65 גר.
מיט אַכטונג
וויין- און מעהד-פאַבריק
„פראַגרעס״
אַלטער מאַרק 2, טעל. 184-82
בעמערקונג: מ׳בעט אַכטונג צו געבען אויפ׳ן פירמאָווע שטעמפּעל.

הכחשה.
אין צוזאַמענהאַנג מיט דעם אַנאָנס אין „נ. פאָלקסבלאַט״ פרייטאָג, 27/2 ד. י. פון באַלוטער, זובאַרדוער, ראַדאָגאָשטשער וואַהל קאָמיטעט צו די קהלה וואַהלען, וואו ס׳זענען פערעפענטליכט אונזערע נעמען, ערקלערען מיר, אַז מיר נעהמען אין דער אַקציע קיין שום אַנטייל נישט.
מיט אַכטונג
הערשל זילבערשאַץ,
הענעך שעפּינסקי,
לייבל הערשליקאָוויטש.
1504

קליינהענדלער-פעראיין פון האַלעס און מערק
איז לאָדז, אַגראַדאָוואַ 10
זונטאַג, דעם 15-טען מערץ ה. י., 4 אַ זייגער נאָכמיטאָג קומט פאָר אין בערלינער זאַל, זאַכאָדניאַ 26
די יעהרליכע
אלגעמיינע פערזאמלונג
מיט פאָלגענדער טאָג אָרדנונג: 1) ערעפנונג, 2) וואַהל פון פּרעזידיום, 3) טעטיגקייטס-בעריכט פאַר 1930, 4) קאַסע בעריכט, 5) וואַהלען פון אַ פערוואַלטונג און רעוויזיאָנס-קאָמיסיע, 6) פרייע פאָרשלאַגען.
מיטגלידער, פערזעהט אייך מיט איינטריטס קאַרטען!
די פערוואַלטונג.

װעגען שול=װעזען פון נאצ. מינדערהײטן

װערט דורך די פ. פ. ס. אַרײנגעטראגען אַ געזעץ=פּראָיעקט אין סײם

װ אַ ר ש אַ, 28 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט). די פּ.פּ.ס. װעט די טעג אַרײנטראָגן אין סײם אַ געזעץ־פּראָיעקט װעגען דעם שול־װעזען פאַר די נאַציאָנאַלע מינדערהײטן אין פּױלן.

דער פּראָיעקט איז זעהר אַ ברײטער, און ער בעהאַנדעלט די שול־בעדערפעניש פון אַלע מינדערהײטן, װאָס װאױנען אין פּױלן.

אינ׳ם פּראָיעקט װערט אױך געפאָדערט, פאַר די יודישע מאַסען אַ שול מיט דער יודישער אונטעררינכטס־שפּראַך, װאָס זאָל װערען אױפגעהאַלטען פון דער מלוכה.

בכלל איז דער געזעץ־פּראָיעקט אין די אינטערעסען פון די נאַציאָנאַלע מינדערהײטען און בעמיהט זיך צו בעפרידיגען אַלע זײערע פאָדערונגען בנוגע דעם שול־װעזען.

דער ערשטער יודישער גענע-ראל אין דער פּױלישער ארמעי

װ א ר ש אַ, 28 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) דער פעלד-ראבינער פאָלקאָװניק ד״ר יוזעף מיזעס װערט די טעג נאָמינירט אלס גענעראל.

ער װעט זײן דער ערשטער יודישער גענעראל אין פּױלען.

די געשפּרעכע פון גאנדי׳ן מיט׳ן װיצע-קעניג פון אינדיען

לאָ נ ד אָ ן, 28 (ספּ. טעל.) גאַנדהי האָט אָפּגעהאַלטען עטליכע געשפּרעכען מיט דעם װיצע־קעניג פון אינדיען. נאָך די געשפּרעכען איז פאָרגעקומען אַן אױסערגעװעהנליכע זיצונג פון דעם אױספיהר־ראַט בײ דעם װיצע־קעניג. עס געהען אַרום קלאַנגען, אַז צװישען גאַנדהין און דעם װיצע־קעניג איז געקומען צו אַ הסכם אין אַ רײהע זעהר װיכטיגע פּונקטען, װאָס האָבען אַ שײכות צו די בעציהונגען צװישען ענגלאַנד און אינדיען.

מאקדאנאלד׳ס דורכפאל אין פארלאמענט-קאמיסיע

לאָ נ ד אָ ן, 28 (ספּ. טעל.) אין דער קאָמיסיע פון פּאַרלאַמענט, װאָס בעטראַכט דעם רעגירונגס־פּראָיעקט מכוח אָפּשאַפען דאָס געזעץ פון דער קאָנסערװאַטיװער רעגירונג װעגען די שטרײקען, האָט מאַקדאָנאַלדס רעגירונג געליטען אַ דורכפאַל, װײל די ליבעראַלע ,מיטגלידער׳ פון דער קאָמיסיע האָבען זיך געשטעלט אױף דעם שטאַנדפּונקט פון די קאָנסערװאַטיװען. מע רעכענט אָבער, אַז דער פאַל װעט נישט האָבען קײן ענטשײדענדע קאָנסעקװענצען פאַר דער רעגירונג, װײל די ליבעראַלע פאַרטײ אַלס גאַנצע מיט לאָיד דזשאָרדזשען בראש איז אױך אױף װײטער דעצידירט צו אונטערשטיצען די לײבאר־רעגירונג.

ענטדעקט אין בערלין א פאבריק

פון פאלשע פּױלישע 100=זלאטי באנקנאטען

בער לין, 28 (ספּ. טעל.) די בערלינער פּאָליצײ האָט אין אײנעם פון די הײזער נישט װײט פון דעם באַהנהאָף פרידריכשטראַסע ענטדעקט אַ פאַבריק פון פאַלשע הונדערט זלאָטי־באַנקנאָטען. די דרוקערײ האָט זיך געפונען אין דער װאױנונג פון הױז־פּארטיע און איז געװען פערזעהען מיט אַלע נױטיגע מכשירים און מאַשינען אױף אױסצואַרבײטען פאַלש געלד. פּאָליצײ האָט קאָנפיסקירט דרײ גרױסע פּאַקעטען מיט פאַלשע הונדערטער. דרײ געלד־פעלשער האָט מען אַרעסטירט אױפ׳ן אָרט. צװישען די אַרעסטירטע געפינט זיך אײנער פון די ־געפעהרליכסטע אינטערנאַציאָנאַלע גזעלד־פעלשער, ריכאַרד פליסטער, לױט׳ן בערוף אַ צײכנער.

איז פראנקרײך װערט אויך שוין שװער צו פאהרען

פ א ר י ז, 28 (ספּ. טעל.) מחמת דער שרעק פון אַרבײטסלאָזיגקײט, בעמיהט זיך די פראַנצױזישע מאַכט מיט אַלע מיטלען צו פערקלענערען דעם צופלוס פון אַרבײטער-עלעמענטען פון אַנדערע לענדער.

פון איצט אָן װעט מען ערלױבען אַרײנצופאָהרען פרעמדלענדישע אַרבײטער נאָר אין אױסערגעװעהנליכע פאַלען. די אַלע פרעמדע אַרבײטער, װאָס װילען פאָהרען צוריק אין זײערע הײמען װעט מען מאַכען פערשידענע הנחות.

אױף די גרעניצען װעט אײנגעפיהרט װערען אַ שטרענגע קאָנטראָלע, כדי מ׳זאָל זיך נישט קענען אַרײנשמוגלען קײן פראַנקרײך.

—=III—

באנקעט לכבוד גענעראל=קאנסול זבישעװסקי

אײנגעארדענט דורך די אמעריקאנער יודען

נ י ו ־ י אָ ר ק, 28 (ספּ. טעל.) אין האָטעל אַסמאַר איז פאָרגעקומען אַ גרױסער באַנקעט, װעלכער עס האָט אײנגעאָרדענט די פעדעראַציע פון די פּױלישע יודען לכבוד דעם פּױלישען גענעראַל־קאָנסול זבישעװסקי. דעם פאָרזיץ אױף דעם באַנקעט האָט געפיהרט דער פּרעזעס פון דער פעדעראַציע, ה׳ בנימין װינטער, עס זענען אַרױסגעטראָטען 12 רעדנער, װעלכע האָבען מיט ענטוזיאַזם זיך אָפּגערופען װעגען דער טעטיגקײט פון קאָנסול זבישעװסקי אין ארץ־ישראל. אוסישקין האָט צוגעשיקט אַ לאַנגען בריף, אין װעלכען ער רופט אָן דעם קאָנסול זבישעװסקי דער גרעסטער פערבינדעטער צװישען די יודען פון פּױלען, ארץ־ישראל און אַמעריקאַ. פרױ העגריסטע שאלד האָט געזאָגט, אַז אין פּאַלעסטינאַ קוקט מען אױף זבישעװסקין נישט װי אױף דעם פּױלישען קאָנסול, נאָר װי אױף דעם בעשיצער פון גאַנצען יודענטום. די רעדנער האָבען אױסגעדריקט זײער בעדױערען, װאָס ה׳ זבישעװסקי האָט פערלאָזען פּאַלעסטינאַ, אָבער גלײכצײטיג האָבען זײ אױסגעדריקט דעם גלױבען, אַז אױף זײן נײעם טעטיגקײטס־געביט װעט ער פיל אױפטון פאַר דער דערנעהנטערונג פון די אַמעריקאַנער יודען מיט פּױלען.

אין זײן ענטפער־רעדע האָט דער קאָנסול פערזיכערט, אַז די רעגירונג פון מאַרשאַל פּילסודסקי פאַרשטײט גענױ די לאַגע פון די פּױלישע יודען און האָט בנוגע זײ די בעסטע כװנות.

מורא׳דיגער ציקלאן איבער סיציליען

צעהן מעת=לעת האט אין נעאפאל געגאסען אַ גוס=רעגען

ר ו י ם, 28 (ספּ. טעל.) ערשט איצט קומען אָן פּרטים װעגען דעם שרעקליכען ציקלאָן, װאָס האָט זיך אַדורכגעטראָגען איבער דרום-איטאַליען און מיט געװאַלדיגער אכזריות געבושעװעט אין סיציליען.

דער ציקלאָן האָט אָנגעמאַכט געװאַלדיגע חורבנות און היזקות. אױך די באַהנען האָבען שטאַרק געליטען.

נישט בלױז סיציליען, נאָר אױך די אַרומיגע סביבה פון נעאַפּאָל האָט געהאַט שװערע איבערלעבונגען.

אין נעאַפּאָל האָט דער גוס-רעגען נישט אױפגעהערט 10 מעת-לעת נאָכאַנאַנד.

מורא׳דיגער שטורם אויף די פידזשי=אינזלען

אומגעקומען העכער 300 מענשען

נ י ו ־ י אָ ר ק, 28 (ספּ. טעל.) איבער די פידזשי־אינזלען האָט זיך אַריבערגעטראָגען אַ שרעקליכער אַרקאַן, װעלכער האָט אָנגעמאַכט אומגעהױערע שאָדענס. אַ גאַנצע רײהע ערטער זענען פולקאָם פערװיסט און פערניכטעט געװאָרען. ביז איצט האָט מען אַרױסגעגראָבען די קערפּערס פון 245 אומגעקומענע מענשען. גלײכצײטיג זענען די טײכען אַרױס פון ד ברעגעס און האָבען פערגאָסען גרױסע שטחים לאַנד. דערבײ זענען אומגעקומען ריזיגע סטאַדעס מיט פיה. דער שטורעם איז געװען אַזױ גרױס, אַז אַ פּאַסאַזשיר־צוג איז אַראָפּגעריסען געװאָרען פון די רעלסען און דערבײ איז דער גרעסטער טײל פּאַסאַזשירען אומגעקומען.

גהײמע בעראטונגען

פון די רעגירונג און בע=בע

װ א ר ש אַ, 28 (טעלעפאָניש) אין די פּאָליטישע קרײזען האָט נעכטען קורסירט אַ קלאַנג, אַז די רעגירונג האַלט אָפּ פערטרױליכע בעראַטונגען בנוגע דער ערנסטער פּאָליטישער און װירטשאַפטליכער לאַגע אין דער מלוכה.

אין די דאָזיגע בעראַטונגען זאָלען האָבען אנטײל גענומען, חוץ די מיטגלידער פון דער רעגירונג, אױך פאָרשטעהער פון בעבע-קלוב.

אלס כאַראַקטעריסטיש גיט מען אָן דעם פּרט, װאָס דער מיניסטער מאַטושעװסקי זאָל נישט האָבען אנטײל גענומען אין די בעראַטונגען נאָר אנשטאָט איהם זאָל זיך אין זײ האָבען בעטײליגט דער פּאָלק. קאָץ.

גרויסער פאליטישער פּראצעס אין מאסקווע

פּראָפ. ריאַזאַנאָװ אױסגעשלאָסען פון דער קאָמ. פּאַרטײ

מ א ס ק װ ע, 28 (ספּ. טעל.) אײבער פון די אָנגעזעהענסטע מאַרקסיסטישע טעאָרעטיקער, דאַװיד ריאַזאַנאָװ, דער לײטער פון אינסטיטוט אױפ׳ן נאָמען פון קאַרל מאַרקס און פרידריך ענגעלס, איז בעזײטיגט געװאָרען פון זײן אַמט און פון דער קאָמוניסטישער פּאַרטײ. ריאַזאַנאָװן װערט פאָרגעװאָרפען, אַז ער האָט אונטערגעהאַלטען בעציהונגען מיט די מענשעװיקעס. מען שמועסט, אַז ריאַזאַנאָװ איז אַרעסטירט געװאָרען און אַז ער װעט צוגעצױגען װערען צום געריכט פאַר קאָנטער־רעװאָלוציאָנערע טעטיגקײט.

מ אָ ס ק װ ע, 28 (ספּ. טעל.) מאָרגען הױבט זיך אָן דער פּראָצעס געגען 14 מיטגלידער פון דער מענשעװיסטישער פּאַרטײ, װעלכע װערען אָנגעקלאָגט פאַר שטעהען אין קאָנטאַקט מיט דעם צװײטען אינטערנאַציאָנאַל און צוגרײטען אַ בעװאָפענטע אינטערװענץ געגען סאָװיעט־רוסלאַנד. צװישען די בעשולדיגטע געפינען זיך אײניגע זעהר אָנגעזעהענע געלעהרטע און געזעלשאַפטליכער טוער װי פּראָפ. גראַמאַן, פּראָפ. ביערנאַצקי, גינזבורג, א. א. דער פּראָצעס װעט זײן דער גרעסטער נאָך דעם שאַכטינער פּראָצעס און דעם פּראָצעס פון פּראָפ. ראַמזין און זײנע חברים.

צושאטען געװארען א בארג

פ א ר י ז, 28 (אטע) א טײל פון דער סקאַלע, אױף װעלכען עס איז אױסגעבױט דער פאָרט גיזע לעם סאַן-קװענטין, האָט זיך צושאָטען, און צוּשטערט די באַהן-ליניע. די מיליטער-מאַכט האָט פּעראָרדענט תיכף צו עװאַקואירען די אײנװאױנער פון א סך הײזער, אױס מורא פאר א װײטערדיגער קאַטאַסטראָפע. דאָס איז פאַקטיש געשעהן: דער גאַנצער פאָרט גיזע איז רואינירט געװאָרען, און די באַהן-קאָמוניקאַציע איז אָפּגעשניטען געװאָרען אױף עטליכע טעג.

קוטנא אונטער׳ן װאסער

ק ו ט נ אָ, 28 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט). נעכטען אינדערפריה איז, מחמת דעם גוס-רעגען, װאָס האָט געדױערט א גאַנץ מעת-לעת און צוליב דעם צוגײן פון די שנײען, אַרױס פון די ברעגען דער טײך אָכניא, און פערגאָסען דעם שטח פון דער נײ-שטאָט קוטנע.

דאָס װאַסער האָט זיך אױפגעהױבען אױף דריטהאַלבען מעטער, און זיך אַרײנגעריסען אין א סך הײזער.

צו דער רעטונגס-אַקציע זענען אַלאַרמירט געװאָרען דאָס מיליטער און די פײערלעשער פון קוטנאָ און גאָלעמביעװ. אױך אַרבײטסלאָזע זענען גערופען געװאָרען צו דער רעטונגס-אַרבײט.

די הילף פון בעשפּײזען די בעפעלקערונג אָרגאַניזירט דער מאַגיסטראַט.

די אײנװאױנער פון הײזער, װאָס זענען בעדראָהט פון דער פערפלײצונג זענען צװאַקואירט געװאָרען פון זײערע דירות.

דער פערגאָסענער בעװאױנטער שטח, בעטרעפט 20 העקטאַר, און דער נישט בעװאױנטער — 90 העקטאַר.

דאָס װאַסער האַלט אין װאַקסען.

הײנט — די לויה פון דעפּ. דיאמאנד

ל ע מ ב ע ר ג, 28 (טעלעפאָניש) מאָרגען, זונטאָג קומט פאָר די לױה פון דעם פערשטאָרבענעם דעפּ. הערמאַן דיאַמאַנד.

פון א סך שטעט קומען צו דער לױה אַרבײטער-דעלעגאַציעס און פּאָליטישע טוער. די לױה װערט אײנגעאָרדענט פון דער לעמבערגער יודישער קהלה.

פון גאַנצען לאַנד קומען אָן א סך מיטגעפיהל-דעפּעשען.

דאס עלעגאנטסטע און פּאַסיגסטע שלח=מנות לכבוד פורים

איז אַ פּערפום-באָמבאָניערקע אײנגעקױפט נור אין דער אײנציגער און גרעסטער קאָנקורענץ-פּערפומעריע

י. דרוקער, 5 זאװאדזקא 5

טעלעפאָן 175=92

װאָס בעזיצט דעם רײכסטען אױסװאַהל פון די נײעסטע פּאַריזער פּערפומען, װי אױך די פײנסטע ערשטקלאַסיגסטע פּודערן, טואַלעט-זײפען אַז״װ

בעמערקונג: צוליב׳ן קריזיס זענען די פּרײזען פון אַלע קאָסמעטישע אַרטיקלען בעדײטענד רעדוצירט געװאָרען. מיט אַכטונג

קײן פּליטעס בעזיצען מיר נישט.

Perfumerja J. DRUKIER, Zawadzka 5, tel. 175-92

לאָדז. 1 מערץ 1931

„נייער פאָלקסבלאַט"

לאָדז 1 מערץ 1931

די פליכט
פון דער רעגירונג צו די יודען

עס איז בעקאַנט, און מען ווייסט, וואָס די יודען פאָדערן פון אַ רעגירונג און מלוכה. זייערע פאָדערונגען זענען, אַז עס זאָלען פאַר יודען בעשאַפען ווערען בעדינגונגען צום לעבען, און נישט זיי מאַכען מניעות אויף יעדען שריט (ווי למשל, זונטאָג רוה, יכדומה), די יודישע בעפעלקערונג פאָדערט פאַר זיך די נויטיגע קולטורעלע, נאַציאָנאַלע און ווירטשאַפטליכע בעדינגונגען, וואָס יעדעס פאָלק מוז האָבען צום אייגענעם דערהאַלט.

עס וואָלט דערפאַר גאָר געווען לאָגיש און גערעכט, ווען די מאַסגעבענדע רעגירונגס־קרייזען, אין וועלכער הענד עס ליגט די לעזונג פון דער ראָזיגער פראַגע, זאָלען זיך ערנסט אַ נעהם טון כאָטש די בערעכטיגסטע פאָסטולאַטען פון דער יודישער בעפעלקערונג צו רעגלען און צו ערלעדיגען.

אָבער מיר זעהען דעם היפוך פון דעם, וואָס עס דאַרף געטון ווערען.

אין אַ לאַנד פון דרייסיג מיליאָן איינוואוינער, געפינט זיך נישט קיין רעגירונג מיט אַן׳ערליכען און ערנסטען ווילען צו לעזען די אַזוי וויכטיגע אויפגאַבען פון אַן׳עלף־פראָצענטיגער יודישער מיטבירגערשאַפט.

אַזוי לאַנג ווי ביי דעם רודער פון דער רעגירונג זענען געשטאַנען מענער מיט „ריין אַנטיסעמיטישע" טענדענצען, האָט מען דאָס אַלעס נאָך געקאָנט פערשטעהען. אָבער היינט? היינט, ווען די פיהרונג פון דער רעגירונג ליגט אין די הענד פון אַזעלכע מענער, וואָס האָבען אין זייער פראָגראַם — אָפיציעל — אויסגעשאַלטעט, אויסגעשיילט און אויסגעשניטען דעם אַנטיסעמיטיזם מיט אַלע זיינע טענדענצען — ביי דער רעגירונג איז דאָס נישט מעהר צו פערשטעהען.

איך אַליין האָב נישט איינמאָל, בשעת סיים־דעבאַטען דעריבער אויפמערקזאַם געמאַכט די רעגירונג, איבער די שטאַרקע אויפרעגונגען און פערצווייפלונגען, וואָס הערשען ביי דער יודישער בעפעלקערונג אָנווייזענדיג, אַז דאָס יודישע פראָבלעם, האָט דורך דער שאַרפקייט פון דעם קריזיס אָנגענומען אַזאַ גרויסען און ברייטען פערנעהם, אַז עס האָט לגמרי אויפגעהערט צו זיין אַ יודיש פראָבלעם, עס איז געוואָרען אַן׳אַלגעמיין פראָבלעם און די רעגירונג, צי זי וויל יאָ, צי וויל נישט, מוז טראַכטען אין דער אַזוי פערוועהטאָגטער פראַגע, עפּעס אויפצוטון און זי דערפיהרען צו איהר לעזונג, ווייל ווען די דריי מיליאָניגע יודישע בעפעלקערונג אין דער מלוכה האָט נישט די מעגליכקייט צום לעבען און קאָן נישט עקזיסטירען אין לאַנד — קאָן דאָס נישט בלייבען אָהן שאָדען פאַר דער מלוכה אַליין.

טראָצדעם, איז די רעגירונג איבער דער פראַגע שווייגענדיג פאַריבער און גאָר נישט ווערט געטון.

מיר דאַכט זיך, אַז שולדיג אין דעם זענען יענע יודישע פּאָליטיקער, וואָס האָבען דורך אייגענער „אַמביציע", זיך אַוועקגעשטעלט אין דער רייה פון יענע, וואָס האָבען תמיד און אומעטום געמוזט „בראַוואָ־פּאַטשען" דער רעגירונג — און וועלכע זענען אַזוינע געטרייע דינער דער רעגירונג. אַז נישט בלויז זיי ווייזען נישט אָן דער רעגירונג אויף די פעהלער, וואָס זי בעגעהט, נאָר אויך אין די אויגען פון דער גאַנצער וועלט גילטען זיי אַלס אַ בעוויז, אַז די יודישע פראַגע אין לאַנד ווערט ערליך און גוט בעהאַנדעלט — כאָטש די רעגירונג האָט נאָך גאָר נישט וועזענטליכעס געטון צו מילדערן די אַזוי שווערע יודישע לאַגע אין לאַנד.

די פערהעלטענישען אין אונזער מלוכה בנוגע דעם אַנטייל פון יודען אין נישט־יודישע פאַרטייען, קאָן מען נישט פערגלייכען מיט די פערהעלטענישען אין די מערב־לענדער — אָדער גאָר אַמעריקאַ, וואו אַ גלייכבערעכטיגונג פון יודען איז אין אמת׳ן און אין פולען זין פון וואָרט פאַרהאַן און איז אין לעבען דורכגעפיהרט.

ביי אונז, וואו דאָס גאַנצע שטייער־געזעץ, איז אינגאַנצען געווענדעט געגען יודען, וואו פון די מלוכה־מאָנאָפּאָלען ווערען אַרויסגעוואָרפען צעהנער טויזענדער יודישע אַרבייטער, וואו פון אויפנעהמען אַ יודישען בעאַמטען קאָן גאָר קיין רייד נישט זיין, וואו דער עטאַטיזם טראָגט ביי צו דער חרבה פון טויזענדער יחידים, וואו פאַר יודישע שולען ווערט גאָרנישט בעשטימט פון דעם געלד פון יודישע שטייער־צאָהלער, וואו די יודישע „אָפּיעקאַ ספּאָלעטשנאַ" געניסט נישט פון קיין שום מלוכה־הילף, וואו עס הערשט אַ באָיקאָט געגען דער יודישער אַרבייט אין די מלוכה־אינסטיטוציעס וכדומה — ביי אונז איז די ראָל פון יודישע פּאָליטיקער, וואָס זיצען אין דער רעגירונגס־מעהרהייט און האָבען נישט דעם מוט נישט די קראַפט און נישט דעם ווילען — די אַלע פעהלער אומצוענדערען לטובת די יודען און דער יודישער בעפעלקערונג. אָהן שום ספק שעדליך, און גאָרנישט צום פערצייהען און צו פערענטפערן.

דעפּ. ה. ראָזמאַרין.

ד״ר. הערמאַן דיאַמאַנד
דער פערשטאָרבענער לידער פון פּ. פּ. ס.

ווי מיר האָבען שוין מיטגעטיילט, איז אין לעמבערג, אין עלטער פון 71 יאָהר, פּלוצים געשטאָרבען נאָך זיין צוריקקומען פון ציריך דער פיהרער פון די פּוילישע סאָציאַליסטען, ג. סיים־דעפּוטאַט ד״ר הערמאַן דיאַמאַנד.

דיאַמאַנד איז געבוירען געוואָרען אין לעמבערג, וואו ער האָט אויך געענדיגט זיין שטודיום אויפ׳ן יורידישען פאַקולטעט און בעקומען דעם דאָקטאָראַט. שוין אַלס סטודענט האָט זיך דיאַמאַנד גענומען אינטערעסירען מיט סאָציאַלע פראַגען און האָט געהערט צו דער דעמאָלט נאָך יונגער סאָציאַליסטישער בעוועגונג. אינאיינעם מיט איגנאַצי דאַשינסקי איז ער אין גיכען געשטאַנען בראש פון דער סאָציאַליסטישער בעוועגונג אין גאַליציען, געפינענדיג זיך אין נאָהענטען קאָנטאַקט מיט די סאָציאַליסטישע פיהרער פון עסטרייך, בעזונדערס מיט דעם פערשטאָרבענעם וויקטאָר אַדלער.

שוין אין יאָהר 1891 איז דיאַמאַנד צוזאַמען מיט דאַשינסקין דעלעגירט געוואָרען אַלס פאַרשטעהער פון די פּוילישע סאָציאַליסטען אויפ׳ן צווייטען אינטערנאַציאָנאַלען סאָציאַליסטישען קאָנגרעס אין בריסעל.

אין יאָהר 1907 איז דיאמאנד אויסגעוועהלט געוואָרען אין עסטרייכישען פּאַרלאַמענט און האָט דערהאַלטען דעם מאַנדאַט ביז צום צופאַלען פון דער עסטרייכיש־אונגאַרישער אימפּעריע.

אין אומאָפּהענגיגען פּוילען איז דיאמאנד געווען דעפּוטאַט אין אַלע סיימען ביז צום איצטיגען. ווען דאַשינסקי איז געוועהלט געוואָרען אַלס מאַרשאַלעק פון סיים, איז דיאמאנד אויסגעקליבען געוואָרען אַלס פאָרזיצער פון הויפּט־ראַט פון פּ.פּ.ס. ד. ה. ער איז געוואָרען דער אָפיציעלער לידער פון דער פאַרטיי.

דיאַמאַנד האָט געהערט צו די בעסטע פּאַרלאַמענטאַריער אין פּוילען. אַ מענש מיט גרויס וויסען, ערודיציע, מיט גענויער קענטשאַפט פון די פּאַרלאַמענטאַרישע מנהגים און פּאָליטישען שאַך־שפּיל, אַן׳אויסגעצייכענטער רעדנער און פּאָלעמיסט, אַ טיפער קענער פון עקאָנאָמישע פּראָבלעמען, — האָט ער געהערט צו די געציילטע, אמת רוטינירטע פּאַרלאַמענטאַרישע פיהרער אין לאַנד. דיאַמאַנד איז אויך געווען גוט בעהאַוועגט אין די ענינים פון דער אינטערנאַציאָנאַלער פּאָליטיק, ספּעציעל מיט די פּראָבלעמען פון דער אינטערנאַציאָנאַלער אַרבייטער־בעוועגונג און איז געווען פאַרטרעטער פון פּ.פּ.ס. אין צווייטען אינטערנאַציאָנאַל.

ד״ר הערמאַן דיאַמאַנד איז געווען אַ יוד. ער האָט דאָס קיינמאָל נישט געלייקענט, ווי מאַנכע פון זיינע יודישע חברים אין דער פּוילישער אַרבייטער־בעוועגונג. ער האָט געהאַט פערשטענדניש פאַר יודישע נויטען און בעדערפענישען און אַלס גוטער עקאָנאָמיסט האָט ער אַפילו טיילמאָל פערטיידיגט די פאָדערונגען פון יודישען בירגערטום, הגם דאָס איז נישט געווען אין איינקלאַנג מיט זיין סאָציאַליסטישען אַני מאמין. ד״ר דיאַמאַנד איז געווען געליבט און געאַכטעט ביי דער יודישער בעפעלקערונג פון זיין היימאַט־שטאָט לעמבערג, און ווי מ׳גיט איבער, האָט די לעמבערגער קהלה בעשלאָסען איינצואָרדנען די לוויה פון פערשטאָרבענעם אויף איהר חשבון.

צוליב׳ן טויט פון ד״ר דיאַמאַנד זענען צו דער אַלמנה און צו דער פאַרטיי פּ.פּ.ס. אָנגעקומען זעהר פיל ביילייד־דעפּעשען, דערונטער פון כמעט אַלע סאָציאַליסטישע פאַרטייען פון צווייטען אינטערנאַציאָנאַל.

יונגע פרוי אויפ׳ן עלעקטרישען שטוהל
זעלטענע רוהיגקייט און קאַלטבלוטיגקייט פון אַ פערורטיילטער צום טויט

אין בעלפאַנט פּענסילוואַניע (אַמעריקאַ) איז אויסגעפיהרט געוואָרען דער טויט־אורטייל אויפ׳ן עלעקטרישען שטוהל איבער דער 22־יעהריגער אירען שרעדער און איהר געליבטען, דעם געוועזענעם לעהרער דאַג, וועלכע זענען געווען בעשולדיגט אין ערמאָרדען אַ פּאָליציאַנט. דאָס איז דער ערשטער פאַל, ווען אין פּענסילוואַניע ווערט אויסגעפיהרט אַ טויט־אורטייל איבער אַ פרוי, דער אורטייל איז אַרויסגעטראָגען געוואָרען אויפ׳ן סמך פון עדות־זאָגען פון דער פרויס 5־יעהריגען קינד, דעם אייגענעם עדות פון דעם מאָרד.

אַ פאָר שעה פאַר דער עקזעקוציע האָט די פרוי ערקלערט: איך וועל ווייזען ווי אַזוי אַ פרוי קען שטאַרבען. און ווירקליך, פון איהר קאַלטבלוטיגקייט און טאַפּפערקייט פאַר דעם טויט זענען געווען ערשיטערט אַלע 12 מענשען, וואָס זענען אָנוועזענד געווען ביי דער עקזעקוציע.

ביז צו דער לעצטער מינוט האָט שרעדער געלייענט די הומאָריסטישע ביילאַגעס צו די אַמעריקאַנער בלעטער. ווען עס איז געקומען די לעצטע שעה, האָט דאָס „ביקסען־מיידעל" (אַזוי האָט מען די שרעדער גערופען) געבעטען, אַז מען זאָל אויף איהר איבערלאָזען דאָס ווייסע קלייד, וואָס זי האָט געטראָגען און מען זאָל איהר נישט אָנטון די לייוונטענע קליידער, וועלכע מ׳טוט געוועהנליך אָן די פער׳משפט׳ע צום טויט. איהר ביטע איז ערפילט געוואָרען. מיט אַ שמייכעל אויף די ליפּען איז די יונגע פרוי אַריין אין צימער, וואו ס׳געפינט זיך דער עלעקטרישער שטוהל. דער טורמע־גלח האָט הויך געלייענט קאַפּיטלען תהלים, אָבער די פרוי האָט איהם נישט געהערט. עטליכע שריט פאַר דעם שטוהל האָט זי זיך אויף אַ ווייל פערהאַלטען, אָבער באַלד איז זי געקומען צו זיך און איז מונטער געגאַנגען פאָרויס. צו איהר פוס האָט מען צוגעלעגט איין דראָהט, די האָר אויף דעם באַקען האָט מען אָפּגעשוירען, כדי צוצולעגען די אַנדערע דראָהט און אין פינף מינוט אַרום איז די פרוי געווען טויט.

דאַגעגען דאַג איז געווען אַזוי שוואַך, אַז צום אָרט פון דער עקזעקוציע האָט מען איהם געמוזט טראָגען אויף די הענד.

געשפּענסט פון „ווייסען פּאָגראָם"
שטעהט פאַר דעם עסטרייכישען יודענטום

ווין, (יט״א) אין אַ גרעסערער בראָשור פון בעקאַנטען עסטרייכיש־יודישען פּובליציסט ד״ר פראַנץ־יאָזעף ווייס איבער דער סאָציאַלער און עקאָנאָמישער לאַגע פון די יודען אין נייעם עסטרייך, קומט דער מחבר צו זעהר פּעסימיסטישע רעזולטאַטען. ד״ר ווייס בעווייזט אויפ׳ן יסוד פון סאָציאַלער און עקאָנאָמישער סטאַטיסטיק אין עסטרייך, אַז פאַר׳ן עסטרייכישען יודענטום עפענט זיך דער תהום פון „ווייסען פּאָגראָם". די יודען אין עסטרייך ווערען פערניכטעט אָהן בלוט־פערגיסען, נאָר פשוט דורך עקאָנאָמישער דערשטיקונג און דורך בערויבונג פון זייער מאַטעריעלען עקזיסטענץ־יסוד. מען לאָזט נישט צו קיין יודען צו פעסטע פּרנסות, עס בעווייזט זיך ווידער אומעטום דער אַמאָליגער יודישער דאָרפס־געהער און שטאָט־הויזירער. פאַרהאַן היינט אַן׳אַרמעע פון אַזעלכע 20 טויזענד יודען. פון אומעטום ווערען יודען אַרויסגעשטויסען. אויף נייע פלעצער נעהמט מען מעהר נישט אָן קיין יודען אַפילו דאָרט, וואו עס ווערט נאָך געאַרבייט מיט אַנאָנימען יודישען קאַפּיטאַל. אַלע צייטונגען זענען היינט פול מיט אַנאָנסען, וואו מען פערלאַנגט אָפען בלויז אַרישע פאַכלייט, אַרישע אָנגעשטעלטע, אַרישע בעאַמטע יכדומה.

דער תהום צווישען יודען און נישט־יודען ווערט כסדר טיפער אויך אין געזעלשאַפטליכען פערקעהר. עס בלייבט ווערטלאָז די אַרויסגעצוואונגענע גלייכבערעכטיגונג, ווייל זי איז נישט פעראַנקערט אין געפיהל פון דער נישט־יודישער בעפעלקערונג. דער סאָציאַלער קאָנטאַקט ווערט איבערגעריסען שוין אין די ערשטע קלאַסען פון דער מיטעל־שול, בשעת שפּעטער אויף די הויכשולען איז די אָפּזונדערונג שוין אַ פולשטענדיגע און האָפנונגסלאָזע. אַרבייטסלאָזיגקייט און שווערסטע נויט טרעפען איבערהויפּט דעם יודישען בעל־מלאכה און אַרבייטער.

טומעל אַרום דעם ליטווישען אַדוואָקאַטען־געזעץ
וואָס ערקלערט דער יוסטיץ־מיניסטער דעם י.ט.א. פאָרשטעהער

קאָוונע, (יט״א) די ליטווישע רעגירונג האָט אויסגעאַרבייט אַ געזעץ־פּראָיעקט וועגען אַדוואָקאַטען־פּראַקטיק, וועלכער בעדראָהט יודישע יורי־אַבסאָלווענטען, אַז זיי זאָלען נישט קענען אַריינטרעטען אין אַדוואָקאַטען־שטאַנד. די ידיעה וועגען דעם געזעץ־פּראָיעקט האָט אַרויסגערופען אַ געוואַלדיגע בעאונרוהיגונג אין די יודישע קרייזען. טאָג־טעגליך ווערען אָפּגעהאַלטען פערזאַמלונגען פון יודישע סטודענטען און עס ווערען געשיקט דעלעגאַציעס צו דער רעגירונגס־מאַכט.

אין צוזאַמענהאַנג מיט דער ערקלערונג, וואָס דער ליטווישער יוסטיץ־מיניסטער זילינקאַס האָט געגעבען אַ דעלעגאַציע פון קריסטליכע סטודענטען, אַז זיי, די קריסטליכע סטודענטען, דאַרפען נישט זיין בעאונרוהיגט צוליב דעם געזעץ־פּראָיעקט, האָט דער יט״א־פאָרשטעהער איבטערוויוירט דעם זעלבען מיניסטער, וועלכער האָט ערקלערט, אַז דאָס געזעץ צילט נישט געגען יודישע אַבסאָלווענטען פון יורידישען פאַקולטעט.

יט״א־ דערוויסט זיך, אַז דער געזעץ־פּראָיעקט וועגען אַדוואָקאַטען־פּראַקטיק איז דורכ׳ן קאַבינעט אָנגענומען געוואָרען נאָך אַ לאַנגער ליידענשאַפטליכער דיסקוסיע מיט 5 געגען 4 שטימען.

נישט אַרויסרופען קיין אונרוהען
אויפפאָדערונג פון פּראָפ. קוזא צו זיינע אָנהענגער

בוקאַרעשט, (יט״א) אין צוזאַמענהאַנג מיט׳ן פאָרשטעהענדען קאָנגרעס פון דער „ליגע פאַר נאַציאָנאַל־קריסטליכער פערטיידיגונג" האָט פּראָפ. קוזא אַרויסגעלאָזען אַן׳אויפרוף צו אַלע זיינע אָנהענגער, אויפפאָדערונג זיי צו היטען אָרדנונג און דיסציפּלין און אויסמיידען אונרוהען. די דאָזיגע האַלטונג פון פּראָפ. קוזא האָט אַרויסגערופען אַן איבעראַראַשונג נישט בלויז אין יודישע קרייזען, נאָר אויך אין דער גאַנצער רומענישער פּרעסע, וועלכע שטרייכט אונטער, אַז דאָס איז דאָס ערשטע מאָל, ווען קוזא ווענדעט זיך מיט אַזעלכע ווערטער צו זיינע מענשען. די פּרעסע דריקט אויס דעם וואונש, אַז די קוזיסטען זאָלען פאָלגען די אויס נאַהמסווייז־גוטע עצה פון זייער לידער.

פאַרוואָס האָט פּרעזידענט מאַסאַריק
גאָרנישט געשפּענדעט פאַר יודען?

פּראַג, (יט״א) די יודישע פּרעסע וואונדערט זיך, פאַרוואָס האָט דער פּרעזידענט מאַסאַריק פון זיין יובילעאום־פאָנד (צוואַנציג מיליאָן טשעכישע קראָן), נישט פערטיילט אַפילו איין פּרוטה פאַר יודישע אַנשטאַלטען. די דייטשע, מאַדיאַרישע און אַפילו קליינע פּוילישע מינאָריטעט האָבען בעקומען גרויסע סכומים פאַר זייערע סאָציאַלע און קולטורעלע אינסטיטוציעס, בשעת די יודישע מינדערהייט איז אַרויס מיט גאָרנישט, הגם אין קוראַטאָריום פון מאַסאַריק־יובילעי־פאָנד האָבען זיך געפינען אויך פיל בקשות פון יודישע אינסטיטוציעס און הגם יודען האָבען געשפּענדעט אַ סך געלד צו׳ן מאַסאַריק־פאָנד. ווי עס הייסט, זענען דערין שולדיג פאַרטיי־פּאָליטישע השפּעות מצד די טשעכישע אַגראַריער, וועלכע זענען, ווי בעקאַנט, ווייט פון פילאָסעמיטיזם און שפּילען היינט אַ פיהרענדע ראָל אין דער טשעכאָ־סלאָוואַקישער רעגירונג. יעדענפאַלס, וואונדערט מען זיך דאָך, אַז פּראָפ. מאַסאַריק זאָל זיך לאָזען דיריגי[illegible] השפּעות און דורכלאָזען אינגאַנצען אַלע יודישע אינסטיטוציעס אָהן שום שפּענדע, בשעת אַנדערע האָבען בעקומען פיל מיליאָנען.

פרוי דערשיסט א בעוואוסטען ווינער שריפטשטעלער

דער ערמארדעטער, קונא האפער, איז געווען א ראמאנען-שרייבער און פראפעסאר אין אוניווערסיטעט. — די פרוי האט געגלויבט אין גייסטער און אין נשמה-ליבע, און זי האט געוואלט פאראייניגען זייערע נשמות נאכ'ן טויט

אין דער שווייץ איז ערמארדעט געווארען דער בעריהמטער מאדערנער שריפטשטעלער, קונא האפער. די געשיכטע פון זיין ערמארדונג לעזט זיך פונקט ווי א ראמאן פון קונא האפער.

אין א האטעל אין דעם קור-פלאץ סענט מאריץ אין די שווייצער-בערג, איז קונא האפער ערמארדעט געווארען אונטער מאדנע אומשטענדען. א ווייניג בעקאנטע פאעטעסע, א זעהר שעהנע פרוי און א הייסע פערעהרערין פון דעם דיכטער, א געוויסע מאדאם ביטלאו, האט דעם בעריהמטען שריפטשטעלער פערפאלגט מיט איהר פאנטאסטישער נשמה-ליבע.

זי האט איהם איצט דערשאסען אין האטעל קארלטאן, אין סענט מאריץ, שווייץ. זי האט איהם מיט פערשידענע שפיצלעך פערפאלגט און דאן אין איהם אריינגעשאסען פינף קוילען פון איהר רעוואלווער. דער בעריהמטער שרייבער איז געבליבען טויט אין א טייך בלוט. נאכהער האט די מערדערין געפרובט בעגעהן זעלבסטמארד, אבער זי האט זיך נאר פערוואונדעט, און דאקטוירים האבען גע-ראטעוועט איהר לעבען.

קונא האפער איז נאך געווען יונג, ער איז ערשט אלט געווען 43 יאהר. אבער זיין נאמען איז געווען זעהר בעריהמט. זיינע ווערק זענען צווישען די בעסטע ווערק אין דייטשלאנד און אין אונגארן. אין דער שווייץ איז ער פערדעכענט פאר דעם גרעסטען דיכטער. ער איז אויך געווען פראפעסאר פון פילאזאפיע אין זשענעווער אוניווערזיטעט.

קונא האפער שטאמט פון א יודישער פאמיליע פון אונגארן. ער איז געווען א משומד, און עס שיינט, אז זיין גאנצע פאמיליע האט זיך געשמדט. קונא האפער איז געווען פערהייראט מיט אן אונגא-רישער אריסטאקראטקע, א גרעפין מיט'ן נאמען העדזשי.

איצט איז דער דיכטער קונא האפער געפאלען א קרבן פון א טראגישער ליבע-ליידענשאפט, א קרבן פון א נשמה-פלאנטער מיט פאנטאסטישע אי-בערלעבונגען, פונקט ווי איינער פון די העלדען פון זיינע אייגענע מאדערנע ראמאנען. די פרוי, וואס האט איהם דערשאסען, איז געווען א פערעה-רערין פון זיין טאלאנט, איהר נאמען איז מאדאם ביטלאו, זי איז א רייכע פרוי און זי שרייבט אויך, אבער נישט קיין ראמאנען, נאר פאעזיע. אבער עס שיינט, אז די פאעטעסע האט מיט איהר פאעזיע קיין גרויסען ערפאלג נישט געהאט, און ליטערא-רישע קרייזען איז זי נישט בעקאנט.

נאך צוריק מיט א שטיק צייט האט מאדאם ביטלאו אין ווינער ליטערארישע קרייזען געמאכט די בעקאנטשאפט פון דעם שריפטשטעלער קונא הא-פער. עס האט געהייסען, אז זי איז אזוי בעגייסטערט פון זיינע ראמאנען אז זי איז געקומען פון דער שווייץ אום דעם דיכטער פערזענליך צו דאנקען און אויסדריקען איהר פערעהרונג.

די צייטונגען שילדערען זי אלס זעהר גייסט-רייכע פרוי און אלס גרויסע שעהנהייט. זי האט זיך זעהר שטארק אינטערעסירט מיט ספיריטואליזם און אלערליי איבערנאטירליכע זאכען. זי האט זיך אזוי אנגעלעזען מיט ביכער, וועגען דיזע פראבלעמען אין קונא האפערס ראמאנען, אז זי האט זיך אריינ-געלעבט אין א וועלט פון פאנטאזיעס און איינבילדונ-גען. זי האט געלעבט מיט די פאנטאזיעס און אי-דעען פון די העלדען אין דעם שרייבערס ראמאנען דאס איז א קרענקליכער גייסטיגער צושטאנד. ביי מאנכע מענשען האט דאס קיין בעדייטונג נישט,

ביי אנדערע, ווידער, קען אזא צושטאנד טרייבען צו געפעהרליכע טאטען און זאגאר צו פערברעכענס.

פון גרויסער בעגייסטערונג פאר דעם שריי-בער פון די ראמאנען, האט זיך די שעהנע פער-עהרערין אין איהם פערליבט, אבער אויך אזוי ליי-דענשאפטליך און אויף א פאנטאסטישער וויזע, פונקט ווי א העלדין פון האפער'ס ראמאנען.

ווער איז דיזע מאדאם ביטלאו ?

זי איז א געבוירענע פראנצויזקע. איהר ער-שטער מאן איז געשטארבען אויף א געהיימנישפו-לער וויזע. ער איז בעגאנגען זעלבסטמארד. נאכהער האט זי געהייראט מיט א רייכען ענגלענדער, מיט וועלכען זי האט זיך געג'גט אזוי שנעל ווי זי האט זיך בעקענט מיט דעם דיכטער האפער.

קונא האפער איז געווען א פאמיליען-מאן. איין זוהן זייבער איז א סטודענט, א צווייטער איז א מו-זיקער און א טאכטער גרייט זיך צו ווערען א שוי-שפילערין אין אונגארן.

דער דיכטער, שיינט עס, האט מיט זיין שעה-נער פערעהרערין, דער פאעטעסע פערפיהרט א בישט ערנסטע ליבע און האט מיט איהר א שטיק צייט גע-לעבט אין וויען, דיזער ליבעס-שפיל האט איהם איצט געקאסט זיין לעבען.

ער האט זי פערלאזען און זיך אומגעקעהרט צו זיין פאמיליע, ער האט איהר געשריבען א בריף אז ער קען זי מעהר נישט ליבען. זי איז געווען מיט איהם איינשטימיג און איז אוועק קיין שווייץ. אין סענט מאריץ האט זי געעפענט א זאגענאנטען „סא-לאן" אין וועלכען די בעזוכער פלעגען זיך אפגע-בען מיט ספיריטואליזם.

די צייטונגען גיבען איבער, אז די מאדאם ביט-לאו פלעגט אין איהר ספיריטואליסטישען „סאלאן" דערצעהלען איהרע בעזוכער אז זי פערבערענגט מיט דעם גייסט פון דעם דיכטער קונא האפער אין היי-ליגע ליבעס-בעציהונגען.

די ספיריטיסטישע פארשטעלונגען פלעגען פאר קומען אין א פערטונקעלטען צימער מיט א רויטען לעמפעל. די פאעטעסע פלעגט פאר איהרע בע-זוכער ארויסרופען דעם גייסט פון דעם דיכטער און מיט איהם „פערברענגען".

מען האט זיך זעהר געוואונדערט אויף דער „איבערנאטירליכער" קראפט פון מאדאם בעטלאו, ווייל זי זהאט אין דער שווייץ געוואוסט אלץ, וואס עס טוט צו יעדער צייט דער דיכטער קונא האפער אין וויען, איהרע „נביאות" פלעגען זיך ארויסשטע-לען אלס ריכטיגע.

איצט האט מען זיך דערוואוסט אז זי האט אין וויען געדונגען צוויי טיכטיגע פריוואט-דעטעקטיווס וועלכע האבען איהר געווען געוועזענעם געליבטען, דעם דיכטער האפער, נאכגעשפיאנירט אויף שריט און טריט, און די רעזולטאטען פון זייערע בעאבאכטונ-גען האבען די דעטעקטיווס אין א פערשטעלטער שפראך טעלעגראפירט אדער טעלעפאנירט צו דער „גייסטער-זעהערין" דער מאדאם ביטלאו, קונא הא-פער האט וועגען דעם נישט געוואוסט. ער האט זיך אפגעגעבען מיט זיין שריפטשטעלערישער ארבייט און נישט געדענקט וועגען דער מאדאם ביטלאו, ערשט, אז ער איז געקומען צוליב עפעס קיין שווייץ האט ער זיך דערוואוסט, אז די מאדאם ביטלאו פערפאלגט זיין „גייסט" מיט איהר ליבע.

דאס האט איהם ווייניג וואס געארט. אבער די מאדאם ביטלאו, האט אויך אנגעפאנגען צו פער-פאלגען זיין ווירקליכע פערזאן מיט איהר ליבע, זי האט איהם געסטראשעט אויב ער וועט זיך נישט גט'ען מיט זיין פרוי און נישט חתונה מיט איהר, וועט זי איהם דערשיסען.

אומעטום, אין דער שווייץ, צי אין איטאליען, צי אין וויען, וואו ער האט געוואוינט אין א האטעל האט זיך פלוצלונג אין דעם זעלבען האטעל בעווי-זען זיין פערעהרערין, די מאדאם ביטלאו, זי פלעגט איהם אפוואַרטען אין שפייז-צימער ביים עסען, איהם „כאפען" און איהם מאכען סקאנדאלען און פא-דערען, ער זאל זיך ענדליך גט'ען מיט זיין פרוי, אום זייערע „נשמות "זאלען זיך פאראייניגען אויף אייביג.

דערווייל האט זיך די פרוי פון דעם שרייבער דערוואוסט פון דער ליבע פערפאלגונג פון דעם מאדאם ביטלאו אויף איהר מאן, האט זי די קאנ-קורענטקע פערפאלגט אין געריכט פאר שטערען איהר פאמיליען-לעבען, ביי דעם פראצעס האט די מאדאם ביטלאו זיך פערענטפערט אז איהר ליבע צו דעם שרייבער איז נישט קיין געוועהנליכע, נאר פון א העכערען סארט. ביידע נשמות זענען געקומען אויף אונזער וועלט און געווען פאראייניגט אין ליבע און וועלען דאס אויך זיין איצט ווען ביידע וועלען שטארבען.

דער ריכטער האט דעמאלט פעראורטיילט די מאדאם ביטלאו צו א געלד-שטראף און איהר פער-באטען צו פערפאלגען דעם שרייבער מיט איהר ליבע אז נישט וועט ער זי פעראורטיילען צו טורמע.

עס איז אוועק א שטיק צייט, און דער דיכטער האט מעהר נישט געהערט פון זיין פערליבטער פערעהרערין, עס שיינט, אבער, אז די פאנטאזיאר-קע האט זיך פון דעם אורטייל פונ'ם ריכטער שטארק גענומען צום הארצען און זי האט בעשלאסען צו מאכען א סוף.

זי האט זיך דערוואוסט די צייט, ווען קונא האפער געפינט זיך אליין אין דעם צימער פון הא-טעל „קארלטאן" וואו ער האט לעצטענס געוואוינט מיט זיין פאמיליע אין דעם קור-פלאץ סענט מאריץ, זי האט איהם פערבארט צו זיך אין צימער און ווי-דער גענומען פאדערען ער זאל זיך גט'ען מיט זיין פרוי און געהן מיט איהר.

פלוצים האט מען דערהערט שיסען פון א רעוואלווער. אז מען איז אריין אין צימער האט מען געפונען קונא האפער ליגען טויט אין א טייך בלוט מיט פינף קוילען אין קאפ. די משוגענע מאדאם ביט-לאו האט איהם דערשאסען. זי האט נאכהער זיך אויך אריינגעשאסען א קויל אין קאפ אבער זי וועט בלייבען לעבען.

—=:O:=—

היינט און פאלגענדע טעג!
מייסטערווערק פון אלע צייטען!
ליבעס-פאעמע, וועגען וועלכער די וועלט האט נישט געטרוימט!
זיג און רוהם פון קלאנג-פילם:

קעניג פון די בעטלער

אין דער ראלע פון פאעט-בעטלער, דער הויפט-ארטיסט פון זיגפילד-טעאטער אין ניו-יארק

DENIS KING

מעכטיג און דינאמיסטיש שפילען און זינגען פון דעם בעריהמטען אקטיאר האט איבערראשט אלעמען און אלע ביז איצט געזעהענע שטערנס.—אין דער ראלע פון דער שעהנער פירשטין

Janette Mac Donald

בעריהמט פון פילם „ליבעס = פאראדע"

אנהויב אין געוועהנליכע טעג: 4.30 נאכמיטאג שבת, זונטאג און יום-טוב 12.30 בייטאג
פאפולערע פרייזען.

יודיש פאלקס-טעאטער, זגערזשער 17 טעל. 193-03

אונטער דער לייטונג פון א. בעזמאן.

מיט'ן אנטייל פון דער ניי-אנגאזשירטער סובריעטין רעגינא בוימאן, בעוואוסטער ארטיסט מ. דראבאוו, בעקאנטער ארטיסט ה. באלבירסקי, י. טופמאן.

היינט, זונטאג ד. 1 מערץ 9 אוו. צום 2 מאל פון 80 גר. ביז 2.50 די שעהנע קאמישע אפערעטע

20 נומערן געזאנגען די אמעריקאנער חתונה אין 2 אקטען מיט פראלאג, הויפט-ראל „סאפער" רעגינא בוימאן

עס נעמט אנטייל דאס 6-יעהריגע וואונדער-קינד לאלעק דראנאוו.

מאנטאג דעם 2-טען מערץ ווערט נישט געשפילט.

דינסטאג, ד. 3 מערץ 9 אוו. ספּעציעל לכבוד פורים ווערט געשפילט די שעהנע היסטארישע אפערעטע „אחשורוש" אין 4 אקטען פון א. גאלדפאדען.

מיטוואך, דעם 4 מערץ 9 אוו. פרעמיערע! צום 1-טן מאל! נייעס! סענסאציאנעל! „טויט = שטראף" אין 3 אקטען מיט עפילאג פון מיגאל

צום שלוס א קאנצערט-אפטייל. ס'נעמען אנטייל: בוימאן, ראזענצווייג, באלבירסקי, גאלדבערג, פאסטער.

ס'נעהמט אנטייל פרויען: בעזמאן, בוימאן, טופמאן, פאדערמאן, ראזענצווייג. מענער: באלביר-סקי, גוטמאן, גאלדבערג, דראנאוו, טופמאן, נייהויז, פאלאנסקי, פאסטער.

טעכנ. לייטער: ק. גוטמאן. סופלער: וו. נייהויז. אדמיניסטראטאר: נ. גאלדשטיין.

בילעטען צו בעקומען אין קאסע פון פאלקס-טעאטער. — דער זאל איז גוט בעהייצט.

אויף זינדיגע וועגען

סענסאציאנעל-ערטישער ראמאן פון לאדזער לעבען

(32

וואס וויל דער מענש פון מיר, האט גוטמאן זיך בעטראכט, צו וואס האט ער דא אנגערופען דעם נאמען פון מיין ראמא ?

דזשעק האט זיך נישט געאיילט, ער האט גע-וואלט גוטמאנען ברענגען ביז צו דער העכסטער מדרגה פון אויפרעגונג.

-- שרעקט אייך נישט אזוי, ה' גוטמאן, איהר קענט אלץ גוט מאכען, ס'האנדעלט זיך נאר דערין, אז איהר זאלט זיך נישט איינעקשענען און איצטיגען מאמענט ווי א סוחר, נאר זאלט האנדלען ווי א פא-טער פון אן איינציג קינד.

— ווייטער, ווייטער, האט גוטמאן געשריגען, כאפענדיג זיך פאר'ן קאפ, פייניגט מיך נישט, זאגט וואס איהר ווילט, איך פערשטעה גארנישט.

— אלזא, האט דזשעק ווייטער זעהר קאלט-בלוטיג גערעדט, מיר האבען פעסטגעשטעלט, אז דער מערדער פון סטודענט ראפאל באטאנסאן איז געווען א פרוי, מיר האבען אויך פעסטגעשטעלט, אז מ'דארף זיך צו דערוויסען, וועלכע פרוי ס'איז אין טאג פון מארד געווען ביי באטאנסאנען אין שטוב און מיר וועלען האבען דעם מערדער אין האנד.

— אבער, אום גאטס ווילען, איך בין דאך נישט קיין פראקוראר, קיין אויספארשונגס-ריכטער, איך דארף דאך נישט וויסען, ווער ס'איז געווען באטאנסאנס מערדער, דאס איז דאך אן ענין פון דער פאליציי.

— צופעליג איז דאס איצט אייער ענין, צו-פעליג איז די לאגע אזעלכע, אז איהר, הער גוט-מאן וועט זיך מוזען מיט דעם מארד פון ראפאל באטאנסאן אביסעלע פעראינטערעסירען, ענטשול-דיגט מיר, וואס כ'מוזעל אייך ווידער בעלעסטיגען, מיט א פראגע. איהר ווייסט דאך געוויס, אז אייער טאכטער איז א קאמוניסטקע ?

— איך ווייס גארנישט, און איך וויל גארנישט וויסען, האט גוטמאן זיך אויפגעשטעלט פון זיין פאטעל, מיין געדולד האט שוין געפלאצט. ה' רא-לין, איך בעט אייך מיר מעהר נישט צו פערבעה-מען קיין צייט, איהר קענט געהן.

— אזוי גאר, האט דזשעק געענטפערט, נישט ריהרענדיג זיך אפילו פון זיין ארט. איהר ווילט גאנץ פשוט ארויסווארפען אייער פריינד פון שטוב, נו, דאס איז אייער זאך. צו העפליכקייט קען מען קיינעם נישט צווינגען, אלזא, איך וועל מיין דער-צעהלונג מאכען בקיצור. אייער טאכטער ראמא איז א קאמוניסטקע און ראפאל באטאנסאן איז אויך געווען א קאמוניסט, זיי האבען צווישען זיך זעהר גוט געלעבט. באטאנסאן איז אפילו צו איהר געווען נישט גאנץ גלייכגילטיג. שפעטער האט זיך אבער ארויסגעשטעלט, אז באטאנסאן האט אנגעהויבען צו דינען אין דער פאליציי, דאס הייסט איז געווארען א שפיקעל פראוואקאטאר. דער פארטיי פערשטעהט זיך האט דאס נישט געשמעקט. און אייער טאכ-טער, איהר הערט מיסטער גוטמאן, אייער טאכטער ראמא האט זיך אונטערגענומען אפצורוימען נאטאנ-סאנען פון וועג און האט איהר פלאן אויסגעפיהרט. מיסטער גוטמאן, וואס וועט איהר זאגען דערויף, אז איך וועל מיט דער גאנצער זיכערקייט אייך ער-קלערען, אז פרייליין ראמא גוטמאן איז די מערדע-רין פון ראפאל באטאנסאן.

גוטמאן איז אויפגעשפרונגען, ער האט געכאפט א שווערען לעשער וואס איז געשטאנען אויפ'ן טיש און דערמיט געוואלט דערלאנגען ראלינען אין קאפ אריין.

-- שוויגט... שוויגט.. איהר נידערטרעכטיגער לומפ. איהר געמיינער יונג, ווי וואגט איהר אזעלכע זאכען אויסצוקלערען, כדי מיך צו שאנטאזשירען, ווי וואגט איהר...

מיט איין שפרונג איז דזשעק געווען נעבען גוט מאנען, ער האט איהם ארויסגענומען דעם לעשער פון האנד און גלייכגילטיג איהם צוריק אוועקגעלעגט אויפ'ן שרייב-טיש.

מיסטער גוטמאן, האט דזשעק געזאגט, איהר קענט איצט אריינרופען מענשען, שרייען, נאך הילף לאזען מיך ארעסטירען פאר וועלען אייך שאנטא-זשירען, אבער בעזינט אייך, וואס איהר טוט, ווייל איך וויל אייך און אייער הויז קיין שלעכטס נישט טון.

גוטמאן איז געקומען צו זיך, ער האט אנגע-הויבען בעוואוסטזיניג צו טראכטען, וואס דא קומט פאר, איהם זענען איצט קלאר געווארען עטליכע זאכען, וועלכע ער האט זיך די לעצטע צייט נישט געקענט פערטייטשען. דער טרויער מיט וועלכען ראמא איז די לעצטע וואכען געווען ארומגענומען דאס שטענדיגע פערוויינטע פנים, די בלייכקייט, דאס נישט ארויסריהרען זיך פון שטוב האט גוט-מאנען איצט פיל געלאזט טראכטען.

— אזוי זיך דערלעבט אויף די אלטע יאה-רען, האט גוטמאן געטראכט און די טרעהרען האבען איהם געשטיקט אין האלז, דערצויגען א טאכטער, אן איינציג קינד, א שעהנע, א געראטענע און איצט איז זי גאר בעגאנגען א מארד ? צי זאל דאס אמת זיין ? צי קען דאס אמת זיין ? און אלע סימנים זענען דאך דערפאר, אז מיט ראמאן איז לעצטענס פארגעקומען עפעס שרעקליכעס, ע-פעס גרויזאמעס, וואס טוט מען ? גאט אין הימעל, וואס גיט מען זיך פאר א עצה. ראמא: גוטמאן, א טאכטער פון גרויס-אינדוסטריעלער סאמועל גוט-מאן, א סטודענטקע פון פילאזאפיע — א מערדערין?

ה' ראלין, האט גוטמאן זיך אנגערופען מיט א געמאכטער רוהיגקייט, רעדט ווייטער.

— לײדער, מיסטער גוטמאן, האב איך אייך בעמבאם ענטדעקען א שרעקליכען סוד, איה פער-שטעה אייער פאטער-הארץ, וואס מיינט איהר, אז איך בין נישט קיין פאטער, איך האב אויך קינ-דער, וועלכע איך היט ווי אן אויג אין קאפ, איך וואלט גערן געוואלט, אז זיי זאלען זיין פייגע און אנשטענדיגע מענשען, ס'געהט נישט מיסטער גוט-מאן, ס'געהט נישט.

— וואס שייך אונזער ענין, ערקלער איך אייך. אז די פאליציי ווייסט אבסאלוט נישט ווער ס'איז דער מערדער פון באטאנסאנען. בכלל ווייסט דאס קיין מענש נישט, א חוץ מיר און מיינע צוויי מיט-העלפער. און מיר מוזט איהר וויסען קענען האלטען א סוד, זעלבסטפערשטענדליך, מיט בעדינגונגען. זעלבסטפערשטענדליך....

-- אז איהר וועט זיך הייסען דערפאר בעצאה-לען, נישט אמת. ה' ראלין, איך פערשטעה דאס, אבער וויפיל ? און וואס פאר א גאראנטיעס האב איך, אז אלץ, וואס איהר האט מיר דא געזאגט איז אמת, און פון דער צווייטער זייט, וואס פאר א גאראנטיע האב איך, אז נאכ'ן בעצאהלען וועט די גאנצע געשיכטע פערגעסען ווערען.

— מיר האלטען נאך נישט אזוי וויים, ה' גוטמאן. מיר רעדען נאך נישט וועגען פרייז, און אפשר וועל איך קיין געלד פון אייך איבגאנצען נישט פערלאנגען. וואס שייך דער אמת'קייט פון דער געשיכטע, אז מיר טראכטען גארנישט אויס, אז אייער טאכטער איז געווען ביי באטאנסאנען אין צימער א שעה פאר'ן מארד, אז מעהר איז דארט קיינער נישט געווען, אז ביים ערמארדעטען אויף די מלבושים און אין זייבע העגד האט מען געפונען טאקע אייער טאכטערס האר — וואלט גע-ווען ווינשענסווערט צו רעדען מיט איהר אליין. און איך רעכען, אז זי וועט גארנישט לייקענען, ווייל זי וועט זיך דערוויסען, אז מען ווייסט וועגען דעם,

ניין, ניין, האט גוטמאן געשריגען, איך וויל מיט מיין טאכטער וועגען דעם נישט רעדען.

(המשך קומט).

פאַרוואָס דער מאַן האָט איהר געקויפט אַ מאַנטעל

(סקיצע) (נאָך פראַנצויזישען)

פון איזידאָר לאַנגער.

אַ וואָרט צו יונגעלייט וואָס האַלטען ביי חתו־בה האָבען:

קוקט פאָרזיכטיג איבער אַלע אייערע זאַכען, איידער איהר געהט אונטער דער חופּה, זעהט, אַז אייער צוקינפטיג ווייבעל זאָל שפּעטער נישט קענען געפינען ביי אייך עפּיס אַזוינס, וואָס זאָל איהר עפענען די אויגען אויף אַ בעהאַלטען ווינקעלע פון אייער פערגאַנגענעם לעבען, קודם כל גיט אַכטונג אויף אייערע בריף.

פריינד, פערגעסט נישט די בריף! בריף זענען שטענדיג געפעהרליך, ווען זיי פאַלען אַריין אין די הענד פון מענשען, וואָס טאָרען זיי נישט לייענען, הערט אומיסטענע וואָס האָט פּאַסירט מיט פרענק'ן.

ווען די געשיכטע, וואָס מיר ווילען דאָ דערצעהלען, הויבט זיך אָן, איז פרענק געווען פערהייראַט צו סילוויע'ן נישט מעהר ווי אַ קאַרג האַלב יאָהר.

זיי זענען געווען אַ פיין, שטיל פּאָרעל, מען קען נישט זאָגען, אַז זיי האָבען געלעבט שלעכט, ווען אַפילו זיי פלעגען אַמאָל זיך איבערווערטלען און צושטערען אויף אַ ווײַלע דעם שלום־בית. פרענק האָט געהאַט זיינע „נערוועזע" מאָמענטען, דערפאַר אָבער האָט ער אויך געהאַט אַ פיינע שטעלע און אַ באַנק־ביכעל, וואָס האָט געוויזען אַ סומע פון גאַנצע פינף ציפערן. דער הימעל איבער זייערע יונגע קעפּ האָט זיך טאַקע אַמאָל פערוואָלקענט עס האָט אָבער לאַנג נישט געדויערט די זון האָט ווידער אויפגעשיינט און —

סילוויע און פרענק זענען פערבליבען, און זענען נאָך אפשר איצט אויך, אַ גליקליך פּאָרל.

איינמאָל אָבער האָט דער הימעל איבער זיי אויף אַנ׳אמת זיך אָנגעכמורעט. די זון, האָט מען געקענט מיינען, איז פערשוואונדען, פון דאָרט אויף אַ לאַנגע צייט, וואָס האָט פּאַסירט? סילוויע האָט גענומען מאָהנען פון פרענק'ן דעם פוטערנעם מאַנטעל, וואָס ער האָט איהר געהאַט צוגעזאָגט — צוערשט מיט גוטען, מיט ווייכע רייד, שפּעטער אָבער, ווען פרענק האָט געלייקענט קאַטעגאָריש, אַז ער האָט איהר גאָר אַזוינס ווען־עס־איז צוגעזאַגט, איז זי געוואָרען צודריגליך און אַפילו גענומען טופּען, ווי אַ צובאַלעוועט קינד, מיט די פיס אין דיל. פרענק האָט געטענהט — און אפשר גאָר מיט רעכט — אַז עס איז אַנ׳אויסבערענגעריי ביי די איצטיגע שלעכטע צייטען צו קויפען זיך נייע פוטערנע מאַנטלען, ווען דער מאַנטעל וואָס זי טראָגט, איז נאָך אויך כמעט גאָר אַ נייער. סילוויע האָט געזעהן אַז זי וועט מיט פרענק'ן גאָרנישט מאַכען, איז זי מיט כעס אַריין צו זיך אין צימער און האָט נישט געוואָלט מעהר רעדען צו איהם.

עס זענען פערביי עטליכע טעג. סילוויע איז אַרומגעגאַנגען איבער'ן הויז אַנ׳אָנגעברוגזטע, האָט נישט אויסגערעדט צו פרענק'ן קיין וואָרט. ווען אַ זייטיגער מענש וואָלט געזעסען שטילערהייט ביים טיש, וואָלט ער געקענט מיינען, אַז ער האָט דאָ צו טון מיט אַ שטום פּאָרפאָלק... נישט מעהר, ער וואָלט זיך געוואונדערט, וואָס זיי רעדען נישט אַפילו אויף שטום־לשון און קוקען זיך אַפילו נישט איבער...

איינמאָל, אין אַנ׳אָוונט, האָט סילוויע אַרויסגענומען פון שאַפע אַ ביכעל און איז אַריין צו זיך אין צימער, איבערלאָזענדיג פרענק'ן אַליין ביי דער ראַדיאָ. ווי באַלד זי האָט זיך געמאַכט בעקוועם אויף דער ווייכער קאַנאַפּע, איז פון צווישען די בלעטער אַרויסגעפאַלען אַ קליינער העל־גרינער קאָנווערט. סילוויע האָט אויפגעהויבען דעם קאָנווערט, און איבערגעלייענט דערויף פרענק׳ס נאָמען: אַ בריוועל אַדרעסירט צו פרענק'ן.

ווער קען האָבען טענות צו סילוויע'ן, וואָס זי האָט נישט געקענט בייקומען איהר נייגעריגקייט און אַרויסגענומען דאָס בריוועל פון קאָנווערט? ווען זי איז צוגעקומען צו די לעצטע ווערטער: „טויזענד קושען — דיין וועראַ", האָט איהר פּנים געפלאַמט פון גרויס צאָרן, דאָס בייגעלע פּאַפּיר האָט געציטערט אין איהר האַנד... זי האָט געוואָלט מיט שטורעם אַריינלויפען צו פרענק'ן און איהם אָפּשפּילען אַ פיינע חתונה, ווען עס איז איהר אין דער לעצטער רגע איינגעפאַלען אַ געדאַנק... זי האָט ווידער איבערגעקוקט דאָס בריוועל, זוכענדיג דעם דאַטום, ווען עס איז געשריבען געוואָרען. עס איז אַלט כמעט אַ יאָהר. „אַזאַ פאַלשער מענש" — האָט זי געזאָגט צו זיך. — „מען מוז איהם בעשטראָפען"!

אין אַ טאָג אַרום אין פריהמאָרגען איז סילוויע ווי אַלעמאָל, געזעסען מיט פרענק'ן ביים טיש, דאָס דינסטמיידעל איז אַריינגעקומען און האָט אַוועקגעלעגט אויפ'ן טיש עטליכע בריף, פרענק האָט צוגעשאַרט די בריף צו זיך, סילוויע האָט אויסגעשטרעקט די האַנט נאָך דער צייטונג...

אָרימער פרענק! ער איז געוואָרען טויט־בלאַס ווען זיין בליק איז געפאַלען אויף אַ קליינעם העל־גרינעם קאָנווערט. דער קאָליר, די גרויס, די שריפט פון אַ שרייב־מאַשין — וועראַ!... ער האָט געכאַפּט אַ קוק פון דער זייט אויף סילוויע'ן, זי איז, צום גליק, געווען פערטיפט אין דער צייטונג און האָט גאָר נישט געזעהען. פרענק האָט אויף שנעל געגעבען אַ שטעק אַריין דעם גרינעם קאָנווערט אין קעשענע און זיך פערנומען מיט די אַנדערע בריף.

אין עטליכע מינוט אַרום האָט ער זיך אויפגעהויבען פון טיש און זיך געמאַכט פערטיג צו פערלאָזען דאָס הויז.

ערשט ווען ער איז געזעסען אין טראַמוואַי, האָט ער אַרויסגענומען פון קעשענע דעם גרינעם קאָנווערט און איהם געעפענט. וואָס, צו אַלדי־גוטע יאָהר איז וועראַ'ן פלוצלונג איינגעפאַלען איהם צו שרייבען? זי האָט דאָך געוואוסט, אַז ער איז מעהר נישט קיין פרייער מענש... ער האָט געלייענט דאָס בריוועל און זיך נאָך מעהר געוואונדערט. וועראַ האָט איהם געשריבען: „זיי נישט בייז אויף מיר, ליבער פרענק, אָבער ליידער האָב איך נישט קיין אַנדער ברירה. איך בין זיכער, אַז דו וועסט מיר נישט אָפּזאָגען די קליינע סומע פון דריי הונדערט דאָלאַר, וואָס איך מוז איצט שרעקליך נויטיג האָבען. זיי אַזוי גוט און שיק מיר גלייך, אַרויס דאָס געלד אויף מיין נאָמען, אויף דער פּאָסט נומער 19. איך דאַנק דיר פאָראויס, ווייל איך בין זיכער, אַז דו וועסט מיר נישט אָפּזאָגען, טויזענד קושען — דיין וועראַ"

אַ שעהנע געשיכטע! — האָט פרענק אַ טראַכט געטון — דריי הונדערט דאָלאַר! נו, יאָ, די קליינע האָט שטענדיג געהאַט גאַנץ גרויסע השגות!"

ער האָט בעשלאָסען צו לאָזען דערווייל די זאַך אין דער לופטען: ער האָט צייט זיך צו בעדענקען.

דעם צווייטען פריהמאָרגען האָט ער ווידער אַמאָל דערזעהען מיט שרעק אַ העל־גרינעם קאָנווערט צווישען די ניי־אָנגעקומענע בריף. דאָס מאָל איז עס איהם נישט אַזוי לייכט אָפּגעגאַנגען, ווייל סילוויע האָט די ערשטע גענומען די בריף אין האַנט אַריין. זי האָט בעטראַכט דעם גרינעם קאָנווערט פון ביידע זייטען און מיט אַ שפּאָטישען שמייכעל איהם אַוועקגעלעגט נעבען פרענק׳ס קאַפּע. פרענק האָט מיט כעס געגעבען אַ כאַפּ דעם קאָנווערט און האָט זיך אויפגעהויבען פון טיש און זיך גלייך אָפּגעטראָגען.

וועראַ האָט איהם נישט אָפּגעלאָזען, זי האָט איהם געסטראַשעט צו קומען צו איהם אַהיים... פרענק'ן האָט זיך אָפּגעריסען אין האַרצען, ווען ער האָט דאָס איבערגעלייענט...

„ווי גאָט איז דיר ליב, — האָט ער אין געדאַנק זיך געבעטען ביי וועראַ'ן, — נאָר נישט קיין סקאַנדאַל!"

מיט אַ שווער האַרץ איז ער אַוועק אין באַנק אַריין.

ער האָט זיך געשראָקען, טאָמער האָט סילוויע שוין עפּעס גענומען פערדעכטיגען: זי האָט דאָך שוין געהאַלטען דעם בריף אין האַנט, כאָטש זי איז געווען גענוג איידעל נישט צו שטעלען איהם קיין פראַגעס, אַ זעלטען „מיידעל" די סילוויע!... מעהר קיין בריף טאָר ער אָבער נישט בעקומען! אויף וועראַ'ן איז עס טאַקע געווען צו גלויבען, אַז אין אַ שעהנעם טאָג וועט זי זיך צושטעלען ביי איהם אין הויז... מעהר וואָלט איהם נישט געפעהלט... די בעציהונגען צווישען איהם און סילוויע'ן זענען אַזוי אויך געווען גענוג אָנגעצויגען...

ער האָט אַרויסגענומען פון באַנק דריי הונדערט דאָלאַר און זיי אַוועקגעשיקט וועראַ'ן. ער האָט זיך אָבער געקיהלט דאָס האַרץ דערמיט, וואָס ער האָט איהר דערביי צוגעשריבען עטליכע נישט גאָר פריינדליכע ווערטער.

עס זענען אַוועק נאָך אַ פּאָר טעג פרענק האָט מעהר נישט געקראָגען קיין גרינעם קאָנווערט צום אָנבייסען. דערפאַר אָבער האָט איהם סילוויע אויפ'ן דריטען טאָג נישט ווייניג איבעראַשט: ווען ער איז געקומען פאַרנאַכט אַהיים האָט ער זי געטראָפען ביים גרויסען שפּיגעל אין זאַל — זי איז דאָרט געשטאַנען און זיך בעוואונדערט אַליין אין אַ נייעם פוטערנעם מאַנטעל.

— וואָס איז דאָס? — האָט ער געפרעגט מיט פערוואונדערונג, פערגעסענדיג גאָר אינגאַנצען אַז זיי זענען געווען ברוגז.

— די מאַמע האָט מיר איהם געקויפט אַ מתנה — האָט זי שאַרף אָפּגעהאַקט און זיך אומגעקעהרט צו איהם מיט'ן רוקען.

פרענק האָט קוים בעהאַלטען זיין פרייד.

„דער שאָדען איז שוין איצט נישט אַזוי גרויס" האָט ער אַ טראַכט געטון און פערויכערט אַ סיגאַרעט.

דאָס פּאָרעל האָט יענעם אָוונט זיך איבערגעבעטען, די וואָלקענס זענען זיך צושוואומען ווי אַ רויך, די זון האָט גענומען שיינען אַזוי שלום־בית׳דיג, אַז מען האָט זיי געקענט מקנא זיין.

פון וועראַ'ן האָט פרענק מעהר נישט געהערט אָבער איינמאָל אין אַ צייט אַרום, האָט ער זי אָנגעטראָפען אין גאַס, זי איז איהם געקומען אַנטקעגען, ער האָט זי גאַנץ גוט געזעהען, ער האָט זיך אָבער געמאַכט נישט זעהענדיג און געוואָלט זי פערבייגעהן.

— העלאָ, פרענק! — האָט ער דערהערט וועראַ׳ס שטימע.

ער האָט אויפגעהויבען די אויגען און דערזעהען איהר ברייטען שמייכעל, זי האָט זיך דערפרעהט צו טרעפען איהר אַמאָליגען פריינד, פרענק האָט זי בעגריסט קאַלט און אַזוי ווי געצוואונגען.

— וואָס קוקסטו אַזוי אויף מיר? — האָט וועראַ געפרעגט — עפּעס זעהסטו מיר אויס, ווי דו וואָלטסט געווען ברוגז...

— איך בין נישט ברוגז, — האָט איהר פרענק שטייף אָפּגעענטפערט — אָבער דאָס צווייטע מאָל.. המ... קריגסטו פון מיר מעהר נישט קיין דריי הונדערט דאָלאַר... אַפילו נישט קיין דריי דאָלאַר...

וועראַ האָט איהם אָנגעקוקט, זי איז געווען אַזוי איבעראַשט פון פרענק׳ס רייד אַז זי האָט אַפילו גענומען צווייפלען צי האָט זי נישט אָפּגעשטעלט אין גאַס אַ ווילד־פרעמדען מענשען, אָבער ניין, עס איז פּאָרט געווען פרענק.

— וואָס רעדסטו פרענק? איך פערשטעה דיך נישט...

— פערשטעהסט מיך נישט? אָבער שרייבען בריוועלעך און מאָהנען אַזוי מיאוס געלד פון מיר, דאָס פערשטעהסטו?

— פרענק ביזטו ביים זינען?...

— הער, האָסטו מיר נישט געשריבען צוויי מאָל אַז איך מוז דיר געבען דריי הונדערט דאָלאַר? און האָב איך דיר גלייך נישט אַרויסגעשיקט דאָס געלד?

— אָבער, פרענק איך ווייס נאָך אַלץ נישט פון וואָס דו רעדסט... אימיצער האָט דיר געמוזט אָפּנאַרען... איך האָב פערלאַנגט פון דיר געלד?...

זי האָט זיך פונאַנדערגעלאַכט אויפ'ן קול. אָבער באַלד איז זי געוואָרען ערנסט און האָט גערעדט ווייטער:

— הער מיין פריינד: ערשטענס, בין איך זינט פיר מאָנאַטען פערהייראַט, צווייטענס, דאַרף איך צו קיינעם נישט אָנקומען נאָך געלד. ווייל איך קען עס קריגען פון מיין מאַן. דריטענס, בין איך די גאַנצע צייט נישט געווען אין שטאָט, איך בין ערשט געקומען מיט אַ פּאָר טעג צוריק און פערטענס...

וועראַס רייד האָבען געקלונגען אויפריכטיג, און פרענק האָט איהר געגלויבט.

ווער האָט אָבער פּאָרט בעקומען זיינע דריי הונדערט דאָלאַר!? דאָס איז פערבליבען פאַר פרענק'ן אַ סוד ביז צום היינטיגען טאָג... אַ מערקווירדיגער טיפער סוד...

סילוויע האָט דערווייל איבערגעזוכט אַלע ביכער אין שאַפע, זי האָט זיי דורכגעבלעטערט און דורכגענישטערט, אָבער צו איהר גרויסען בעדויערען און צו פרענק׳ס גליק, האָט זי מעהר קיין בריף נישט געפונען...

אכטונג, הויז־בעזיצער!

מעלדונג־שטעמפּלען

לויט די נייעסטע פאָרשריפטען איז צו בעקומען נאָר אין דער

שטעמפּעל־פאַבריק

L. JOSKOWICZ, Łódź

Piotrkowska 27, tel. 166-39.

ביליגע פרייזען! ביליגע פרייזען!

אַנ׳אַנשיקעניש אויף שרייבער

(אַ לאַכערייקע)

פון יוסף מאַרשעליק.

די מעהרסטע שרייבער ליידען און שטאַרבען פון די זעלבע חולאת'ן און אַנשיקענישען ווי רעגעלע מענשען. פערהאַן אָבער איין צוטשעפּעניש, וואָס הרג'עט אַוועק בלויז שרייבער.

אין יעדער געזעלשאַפט, וואָס אַ שרייבער בעזוכט, געפינט זיך צום ווינציגסטען איין דאַמע, וואָס וואָלט וועלען שרייבען אַ ראָמאַן, טאַקע פון איהר אייגענעם לעבען. זי איז זיכער, אַז איהר ראָמאַן, ווען זי זאָל איהם אָנשרייבען, וואָלט אויפגעשטורעמט די גאַנצע ציוויליזירטע וועלט. די איינציגע אורזאַך פאַרוואָס זי זעצט זיך נישט אַוועק און שרייבט איהם נישט אָן איז, וואָס זי ווייס נישט ווי אַזוי מ׳טוט דאָס.

אזא דאַמע זוכט געוועהנליך אַ פּראָפעסיאָנעלען שרייבער מיט אַמביציעס צו ווערען רייך און בעריהמט. זי איז בערייט צו לאָזען איהם נעהמען זיך דעם גאַנצען קרעדיט פאַר איהר ווערק, און אַלע פּראָפיטען. אַלץ, וואָס זי וויל פון איהם איז זיין צייט און אויפמערקזאַמקייט.

אזא דאַמע, אַז זי עסט זיך איין אין אַ שרייבער, איז רעכט, אַז זי זאָל איהם חלילה, טרייבען פון דער וועלט. סטאַטיסטישע ציפערען בעווייזען, אַז אַזעלכע דאַמען הרג'ענען אַוועק מעהר שרייבער ווי הייראַט, קריטיק צוזאַמענגענומען.

שרייבער היטען זיך פאַר אַזעלכע דאַמען אַ סך מעהר ווי פאַר מענשען, וואָס גיבען זיי „טעמעס". אָבער אַפילו די גענייטע שרייבער פאַלען אָפּט אַריין. נאָט אייך אַ ביישפּיל פון מיין פריינד, פיצי באַלעמער'ס, דעם בעוואוסטען ראָמאַנען שרייבער'ס, ערפאַהרונג.

אַנומעלט בעקענט מען איהם, ביי זיינעם פריינד אין הויז, מיט אַ יונגער דאַמע. מאַכט זי צו איהם:

— איך האָב זעהר ליב שרייבער.

פּעראינטערעסירט דאָס איהם — ווייל אַ שעהנע איז זי אויך, די דאַמע — און ער איז אַ בעלן וויסען, וואָס פאַר אַ שרייבער זי האָט ליב.

— פערהאַן דאָך, — זאָגט ער צו איהר, — אַלערליי שרייבער. פערהאַן דיכטער, דראַמאַטורגען, הומאָריסטען, ראָמאַנען־שרייבער, פּובליציסטען, פערהאַן, ברוך השם, — ווי די הינט.

ענטפערט זי איהם, אַז צום ליבסטען האָט זי ראָמאַנען־שרייבער.

געפעלט דאָס איהם, און ער פרעגט ביי איהר, וואָס פאַר אַ ראָמאַנען שרייבער זי האָט ליבער — די וואָס שרייבען „שונד", צי די, וואָס שרייבען „ליטעראַטור".

ענטפערט זי איהם אויף דעם, זאָגט זי:

— מיטעליעהריגע.

און זי איהם צו פערשטעהן פאַרוואָס מיטעליעהריגע.

— ווייל אויף די יונגע, — זאָגט זי, — קאָן זיך אַ פרוי נישט פערלאָזען. זיי הויבען זיך אָן מיט איהר, און פערלירען גלייך דעם אינטערעס...

מיינט ער, דער אידיאָט, אַז ער פערשטעהט וואָס זי מיינט, און ער גיט ביי איהר אַ פרעג, אַזוי, פון אַ זייט, ווען זי איז פריי — ווען, הייסט עס, זי האָט אַביסעל פרייע צייט צו פערברענגען מיט איהם.

זאָגט זי איהם ווען, און זיי מאַכען אָפּ וואו און ווען צו טרעפען זיך.

אין אַ געוויסען אָוונט טרעפען זיי זיך, און ער שלאָגט פאָר, מען זאָל געהן אין אַ טעאַטער.

וויל זי נישט.

— אין אַ טעאַטער — זאָגט זי — איז אוּנמעגליך עפּעס צו טון.

מיינט ער, דער אידיאָט, אַז ער פערשטעהט וואָס זי מיינט, און ער זאָגט:

— נו, סאָ לאָ׳מיר אַרויפגעהן צו אייך אין הויז.

גיט זי איהם צו פערשטעהן, אַז דאָס איז, ליידער, אוּנמעגליך.

ערשטענס, זאָגט זי, קאָנען זיי נאָך אויפוועקען ס׳קינד; צווייטענס, איז זי קיינמאָל נישט זיכער, אַז איהר מאַן וועט נישט דערלאַנגען אַ קום־אָן.

— און מיין מאַן, — זאָגט זי, — טאָר וועגען דעם נישט וויסען. ער איז אַ פּראָסטער מענש, ער פערשטעהט נישט אַ פרוי׳ס נשמה...

און זי פרעגט:

— איהר פערשטעהט דאָך, מסתמא, אַז מיין מאַן טאָר וועגען דעם נישט וויסען?

דאָס, פערזיכערט ער איהר, איז זעלבסט־פערשטענדליך. און ער איז טאַקע זיכער, דער אידיאָט, אַז ער פערשטעהט.

— איהר קאָנט זיך, — זאָגט ער צו איהר, — אויף מיר פערלאָזען. איך בין נישט פון יענע פּאַסקודנע ברואים, וואָס געהען דערנאָך אַרום און בערימען זיך, אַזע־ע־ע...

דאָס געפעהלט איהר זעהר. שוין לאַנג, זאָגט זי, ווי זי זוכט אַזאַ שרייבער.

עס בלייבט, אַז זיי זאָלען אַרויפגעהן צו איהם אין הויז. אַלץ, וואָס זי וויל וויסען, צי ביי איהם אין הויז וועט זיי קיינער נישט שטערען. זאָגט פיצי:

— ביי מיר אין הויז איז נישטאָ ווער עס זאָל שטערען.

זאָגט זי:

— און אייער ווייב?

זאָגט פיצי:

— איך האָב נישט קיין ווייב.

— זאָגט זי:

— פונקט ווי געוואונשען. מיט אַלע ווינגאָדעס.

פיצי דערהערט אַזעלכע רייד, ווערט ער, פערשטעהט זיך, שטאַרק צושעלמעטשעט — אַזוי צושעלמעטשעט, אַז ער פרובט עפענען די טיר פון זיין וואוינונג מיט דעם שליסעל צו זיין געליבטער׳ס הויז...

זיין וואוינונג געפעהלט איהר.

— אַהערצו — זאָגט זי — וועט זיין אַ פערגעניגען צו קומען.

און זי פערזיכערט איהם, אַז זי וועט דאָרט זיין אַנ׳אָפטער גאַסט.

— דאָס וועט אָבער זאָגט זי, — אָפּהענגען אינגאַנצען פון אייך.

— איהר׳ט זיך אפשר צולייגען אַביסעל?

זאָגט זי: יאָ; זי׳ט זיך צולייגען.

— און איהר — מאַכט זי צו איהם — וועט אַזוי גוט זיין און נעהמען עטליכע בויגענס פּאַפּיר און אַ פען, און אַוועקזעצען זיך אָן דאָרט, אין ווינקעל, וועל איך אָנהויבען מיין ערצעהלונג.

— און איך וועל, — זאָגט זי, — אָנהויבען פון סאַמע אָנהויב; פון מיין קינדהייט.

און זי הויבט טאַקע אָן:

— איך בין געבוירען געוואָרען אין יאָהר 1900, אין דער גובערנסקער שטאָט מ. און דאָס ערשטע וואָס איך געדענק איז אַ קליין שטיבעלע מיט צוויי קליינע פענסטערלעך, וואָס האָבען אַריינגעקוקט אין אַ גאָרטען...

דאס לאדזער לעבען

נייער פאלקסבלאט

נייער פאלקסבלאט

זונטאג
1
יב
אדר תרצ"א

מערץ
זון־אויפגאנג 6.33
זון־אונטערגאנג 5.06

ערב די קהלה־וואהלען

פערזאמלונג אין דער ציוניסטי־שער ארגאניזאציע

אין צוזאַמענהאַנג מיט די בעפאָרשטעהענדע וואַהלען צו דער יודישער קהלה, קומט פאָר היינט 6 אַ זייגער אין לאָקאַל פון דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע אַ וויכטיגע בעראַטונג געווידמעט אַק־טועלע פראַגען. צו דער פערזאַמלונג זענען איינגע־לאַדען געוואָרען פאָרשטעהער פון די פערשידענע אָרגאַניזאציעס און פעראיינען. די גבאים פון די שוהלען א. אַז. וו. דער איינגאַנג איז לויט איינ־לאַדונגען.

דאָס ציוניסטישע ביוראָ פיהרט ווייטער אַדורך די זאַמלונג פון דעקלאַראַציעס ביי פערזאָנען, וועל־כע בעזיצען אַקטיווע וואַהל־רעכט צו דער קהלה, נאָר זיי זענען נישט אַריינגעטראָגען אין די וועה־לער־ליסטען, ווייל זיי צאָהלען נישט קיין עטאַט. אַ גרויסע צאָהל אַזעלכע דעקלאראציעס זענען שוין איבערגעגעבען געוואָרען צו בעשטעטיגען. ווי בע־קאַנט איז דער לעצטער טערמין איבערצוגעבען די אונטערגעשריבענע דעקלאראציעס אין דער וואַהל קאָמיסיע — דער 5־טער מערץ.

גרויסע פערזאמלונג פון דעם באלעבאטים־קאמיטעט

דער קאָמיטעט פון די רעליגיעזע לאָדזער אייב־וואוינער־באַלעבאַטים האָט נעכטען אין אָווענד אָפּ־געהאַלטען אַ זיצונג וועגען די פאָרשטעהענדע קהלה־וואַהלען אונטערן פאָרזיץ פון ה׳ בנימין וואָלף וויאַבזאווסקי.

עס איז אויסגעוועהלט געוואָרען אַ וואַהל־קאָ־מיסיע אין בעשטאַנד פון די ה"ה: וויאבזאווסקי, בערקע, אָפּענבאַך, דאָמב, סאָכאַטשעווסקי, בערבער, לינקאָווסקי און ווראָבלעווסקי (אַלע — פון דער אַלטשטעטישער שוהל); פּודלאָווסקי, וועגווייזער, שערפינסק, האָכמאַן, זילבערשאַץ, גרינשטיין, הערש ליקאָוויטש און פעפער (פון דער באַלוטער שוהל); שטערנפעלד, ליבערמאַן, כריסטאָצקי און גאָלדמאַן (פון באַלוטער בית־המדרש); ליטמאַן, לובאָטשינסקי פוקס (פון דער חברה „תנ"ך"); פטאַשניק, מילגראָם (פון „נותן לחם"); פרושינאָווסקי, ליטמאַנאָוויטש, ווילגאָווסקי (חברה „תהלים"); דיקערמאַן, גערטנער („שומרי שבת");

עס איז בעשלאָסען געוואָרען איינצולאָדענען פאָרשטעהער פון אַנדערע חברות, און אויפצופאָדערן אַלע באַלעבאַטים צו נעהמען די אונטערשריפטען אויף די דעקלאַראַציעס ביז דאָנערשטאָג.

ראספשער חסידים וועלען האבען אנ׳אייגענע ליסטע

נעכטען מוצש"ק איז ביי איינעם פון די ראָספּ־שער חסידים פאָרגעקומען אַנ׳ענגע בעראַטונג פון פאַביאַניצער־ טאָמאַשאָווער און פּאָקשעווניצער חסי־דים. עס איז בעשלאָסען געוואָרען צו געהן צוזאַ־מען צו די קהלה־וואהלען מיט אַנ׳אייגענע ליסטע. אויפ׳ן אָרט איז אויסגעוועהלט געוואָרען אַ וואַהל־קאָמיטעט, וועלכער וועט אָנפיהרען מיט דער וואַהל־אַקציע.

באנקראטען, ארעסטען, פראלאנגאציעס

טעגליכע כראניק פון האנדעלס־געריכט

פינקוס כזשאנאָוויטש, אינהאבער פון דער פירמע „טעקטורא" איז ערקלערט געוואָרען פאר באנקראָט פונ׳ם 2. יוני 1930. דער באנקראָטיר־טער האָט דערלאַנגט אנ׳אָפּאָזיציע, דאָס געריכט האָט די אָפּאָזיציע אָפּגעוואָרפען.

* * *

ראובן ברייטשטיין (זאקאָנטנא 23) איז דעם 14. אָקטאָבער ערקלערט געוואָרען פאר באנקראָט און ער איז בעשטימט געוואָרען אונטער פּאָליציי־אויפזיכט. אין דעצעמבער איז איינגעפלאָסען א ווענדונג פונ׳ם קרעדיטאָר צו ערקלערען ברייט־שטיינען אלס בייזוויליגען באנקראָט און ארעסטי־רען איהם, ווייל ער זאָל האָבען בעהאלטען זיין פערמעגען.

דאָס געריכט האָט בעשלאָסען אויסצוהערען עדות אין דעם ענין.

* * *

דעם 27. פעברואר ה. י. איז ערקלערט געוואָרען פאר באנקראָט מענדעל גוטמאן מרובקא און זיין פרוי איטא. די גוטמאנס האָבען געהאט דריי אויבעוועגליכקייטען, וועלכע זיי האָבען פער־קויפט זייערע קרובים, איטע גוטמאַן האָט זיך גע־קויפט אין ווארשא א הויז און מורא האָבענדיג פאר׳ן מאנס קרעדיטאָרען נאָך ביז איצט דעם קויף נישט איינגעטראָגען אין היפּאָטעק. דאָס געריכט האָט איצט בעשלאָסען ביידען צו ארעסטירען. דעם באנקראָט־טערמין צו בעשטימען אויף 14. יוני 1930, ביידע באנקראָטירטע זענען ארעסטירט גע־וואָרען און אָפּגעפיהרט אין טורמע אויף קאָפּערניק־גאס.

* * *

יוזעף סקאטשילאס (פּאָלודניאָווא 18) איז ערקלערט געוואָרען פאר באנקראָט. סקאָטשילאס האָט אויסגעשטעלט טשעקען אויף קורצע טערמינען. ווען זיי זענען פעליג געוואָרען האָט ער זיי נישט געצאָהלט, פון געשעפט האָט ער די גאַנצע סחורה ארויסגעפיהרט. זיינע חובות בעטרעפען ביז 40.000 זל.

דאָס געריכט האָט איהם ערקלערט פאַר באַנקראָט מיט׳ן באַנקראָט־טערמין פון 21 פעברואר און בעשטימט סקאָטשילאָסן אונטער פּאָליציי־אויפזיכט.

* * *

די פירמע הערמאַן ל. גרינשפּאַן (פּאָמאָרסקא 16) האָט זיך געווענדעט אין געריכט וועגען ער־טיילען איהר אַ פּראָלאָנגאציע פון די צאָהלונגען. דאָס געריכט האָט די ווענדונג אָפּגעוואָרפען.

שוין 5 מאהל געוועז ביים רב

און דעם חתנ׳ס חשבון האלט ז. י. אייז וואקסען

דער גרינבער מאַרק איז אַמאָל געווען אין לאָדז אַ פערוואָרפען ווינקעל. איצט ווערט ער אייראָפּעי־איזירט און צוזאַמען מיט דער אַלגעמיינער אייראָ־פּעאישער קולטור קומען דאָרט צום פאָרשיין אויך די מעשה׳לעך פון די גרויסע שטעט. אָט האָבען מיר פאַראַיאָהרען דערצעהלט אַ מעשה מיט „אַנ־אײדעם אַנ׳אתרוג׳ל" איז עס נישט געווען אַ מעשה פּאַסיג פאַר אַנ׳אמת גרויסער שטאָט?

איצט דערצעהלט מען אונז אַ פרישע מעשה פון דעם גרינעם מאַרק. מיט עטליכע חדשים צוריק האָט די שעהנע טאָכטער פון סוחר וו. אויפ׳ן גרי־נעם מאַרק, וואָס שטעהט אין שדוכים זיך בעקענט מיט אַ שעהנעם יונגענמאַן פון שטעטעל ס. דעם פאָטער איז דער חתן געפעלען געוואָרען, די שדכנים האָבען צוגעיאָגט דעם ענין, און מ׳האָט איינגיכען געשריבען תנאים. נאָך די תנאים האָט זיך דער חתן פון שטעטעל ס. דערוואוסט, אַז זיין כלה האָט איהרע בעקאַנטשאַפטען פון פאַר די תנאים נישט אויפגעגעבען. האָט ער אָנגעהויבען צו פּראָ־טעסטירען. די כלה האָט זעהענדיג, אַז דער חתן איז אַזוי בעצייטענס שוין אייפערזיכטיג, מורא בע־קומען פאַר איהם, און צווישען זיי האָט אָנגעהויבען צו בלאָזען אַ קאַלט ווינטעל, ביידע צדדים האָ־בען מורא געהאַט: די כלה פאַר דער אייפערזיכטיג־קייט פון דעם קומענדיגען מאַן און דער חתן פאַר די יוגענד־בעקאַנטע פון זיין צוקונפטיגער פרוי.

הקיצור, ס׳איז געקומען אַזוי ווייט, אַז די מחותנים זענען געקומען צו אַ היגען מורה־הוראה זוכען אַנ׳אויסוועג. טענה׳ט דער חתן, ער איז פון אַ פערמעדער שטאָט, האָט געמאַכט גרויסע אויס־גאַבען. יעדעס קומען זייבער אַהער קיין לאָדז, קאָסט איהם, ובכן וויל ער, אַז מ׳זאָל איהם צוריק־צאָהלען זיינע הוצאות און ער איז גרייט צו רע־זיגנירען און געבען פטורים. צוגאַנגען איז מען זיך מיט גאָרנישט. אָבער מחמת די לאַגע קען אַזוי נישט בלייבען, איז מען נאָך אַמאָל געקומען צום רב. דאָ האָט מען דערהערט נייע טענות פונ׳ם חתן. ער האָט זיך דערמאָהנט וועגען נייע אויסגאַ־בען, וואָס ער האָט געמאַכט און זיין רעכנונג איז פאַר דער צייט אויסגעוואַקסען.

די בלומען, וואָס ער האָט געקויפט דער כלה, די בילעטען, וואָס ער האָט געקויפט אין קינא פאַר ביידען האָט דאָך איהם קיינער אומזיסט נישט געגעבען. שליסליך, פלעגט די כלה קיינמאָל פאַר 11 אַ היים נישט געהן און ער פלעגט נאָך דאַרפען בעצאָהלען 2 סטרוזשעס פאַר עפענען דעם טויער. אַליין, זאָגט ער, וואָלט ער געגאַנגען שפּאַ־צירען און ער וואָלט אַפילו אויף קיין גלאָז סאָדע וואַסער נישט אויסגעגעבען, און אַז מ׳געהט מיט אַ כלה איז דאָך עפּעס אַנדערש....

הכלל די רעכנונג איז אויסגעוואַקסען און דער מחותן איז אַ בייזער ווידער אַוועק מיט גאָרנישט.

אַזוי דויערט די מעשה שוין אַ פּאָר וואָכען. ביים רב איז מען שוין געווען 5 מאָל און יעדעס מאָל, ווען דער מחותן איז שוין גרייט צו בעצאָהלען די אַלטע צוגעשטעלטע רעכנונג, אַבי פטור צו ווערען פונ׳ם זיסען פרוכט, וועלכען ער האָט שיער נישט איינגעהאַנדעלט, וואַקסט די רעכנונג אויס אָהן היווען.

דער „חתן" איז זיכער, אַז דער מחותן וועט בעצאָהלען „ווי אַ טאַטע", ווייל די כלה וויל נישט, און אַז די כלה וויל נישט איז ער דאָך ערשט אויפסניי אין גרויסען.

דערווייל איז מען נאָך נישט אַדורכגעקומען. אפשר, ווען דער חתן פון שטעטעל ס. וועט זיך האַלטען ביי פער׳קנס׳ען מיט אַ נייער כלה, וועט ער ווייכער ווערען און ס׳וועט ווערען פונ׳ם ענין. אַ סברא, אַז שדכנים, מיהען זיך שוין דערפאַר.

יודיש טעאטער „פילהארמאניע", נאַרוטאָוויטשאַ 20
אָנפיה־ער: מ. זאנדבערג און א. בעזמאן.
גאַסטשפּילען פון וועלט־בעריהמטען קינסטלער
רודאלף זאסלאווסקי
מיט זיין אויסערגעוועהלטען אנסאמבל.
היינט, זונטאג, דעם 1־טען און דינסטאג, דעם 3. מערץ, 9 אָווענד
„חסידים"
אין 4 אקטען פון א. וויעוויארקע
מוזיק פון מ. האכבערג.
הויפּט־ראָל „אהרן חיים"־ר. זאסלאווסקי.
גרויסער ארקעסטער! — ספּעציעלע אויסשטאטונג!
מאנטאג, ד. 2. מערץ, 9 אַ זייגער אָווענד צו ביליגע פרייזען פון 80 גראָשען אָן
„הערשעלע דובראוונער"
(גאט, מענש און טייוועל)
אין 4 אקטען פון יעקב גאָרדין. הויפּט־ראָל „הערשעלע דובראָוונער" – ר. זאסלאווסקי.
אנסאמבל: פרויען: ליבאַ ראָזענבערג, רעגינאַ לובארטאָווסקאַ נינאַ סיבירצעוואַ, גרוניאַ וויינשטאָק א. אַ. מענער: רודאָלף זאַסלאַווסקי, ליב שריפטזעצער, שלמה נאַאומאָוו, דוד האמ־בורגער, נתן רייכענבערג, שבתי בלאכער, אדאָלף בלאט א. א.
בעמערקונג: פאָרשטעלונגען פאר אינסטיטוציעס צו צוגענגליכע פרייזען.
בילעטען צו בעקומען אין דער קאַסע פון פילהארמאניע.

קאמוניקאט.
מיר מאַכען בעקאַנט אינזערע ה"ה שפּילער, אַז בעת׳ן איינביוף אין אינזער קאָנטאָר זענען די לאָסען צו דער 5. קלאַס נישט געריהרט.
הויפּט־געווינס 1 000 000 זל.
די ציהונג הויבט זיך אָן דעם 10. מערץ און וועט דויערן ביז׳ן 18. אפּריל. ווער עס גלויבט אין השגחה, זאָל זיך שנעל איילען באמת אין אונזער גליקליכע קאָלעקטור.
וועקסעל־ און לאטעריע־קאָנטאר
S. WEINBERG
פּיעטריקאָווער 58.
קען פּיליאַס בעזיצען מיר נישט.
אינה.: ס. ווייסבערג און ס. קאסמאן.

ארבייטסלאזיגקייט

41.700 ארבייטסלאזע אין לאדז

אויפ׳ן שטח פון מלוכה׳שען ארבייטס־פער־מיטלונגס־אמט אין לאָדז, זענען אויפ׳ן 28 פעברו־אר געווען פערעגיסטרירט 56.747 ארבייטסלאָזע, פון דעם בלויז אין לאָדז 41 687. אינטערשטיצונ־גען האָבען בעקומען 20.234 ארבייטסלאָזע, פון זיי אין לאָדז 16.248.

דורכ׳ן אמט האָבען בעקומען ארבייט 30, ארויסגעשיקט אויף ארבייט – 49.

דער אמט האָט איצט 18 פרייע פּלעצער פאר הויז־דינערשאַפט.

רעדוקציע פון מאגיסטראט־בעאמטע

(–) צוליב קריטישען פינאַנציעלען מצב, האָט דער מאגיסטראט בעשלאָסען צו רעדוצירען דעם פערסאָנאַל פון די שטאָטישע אמטען.

פון 1. מערץ ווערען בעפרייט פון דער אר־בייט די ערשטע גרופּע בעאמטע אין א צאָהל פון 70 מאַן.

פערבאטען פערוויילונגען אויפ׳ן שטח פון שטאטישען פארק

(–) צוליב דעם, וואָס עס קומען אויפ־אוגעטירעס און סקאַנדאַלען, האָט דער מאַגיסטראַט בעשלאָסען נישט מעהר צו ערלויבען איינצואָרדנען קיין שום פערוויילונגען ווי למשל הושראַווקעס, קארוסעלעס א. ד. גל. אויפ׳ן שטח פון שטאָטישען קאָנסטאַנטינער וואַלד.

בעשטראפט א שווינדלער

(2) חאַצקעל ווייספעלד (ונערושער 36) איז גע־ווען אָנגעשטעלט אין דער פירמע פּוסמאַן קראַקאָווסקי סאָו, וועלכע האָט געהאַט טאַרטעקען אין כענטשין און זייגנאָנסק. ער האָט געהאַנדעלט מיט עטליכע היגע סוחרים און זיי בעשווינדעלט, א בערשריי־בענדיג די פּאַכטען, אַ היגער סוחר העבער האָט דערביי געליטען אויף 30 טויזענד זלאָטעס און אונגערושער טורמאַן אויף 4 טויזענד זל.

די עליטענע האָבען וועגען דעם געמאָלדען דער פּראָקוראַטור, וועלכע האָט געגען איהם פער־פיהרט אַ פּראָצעס. נעכטען איז ער פערמשפּט גע־וואָרען אויף 4 חדשים טורמע.

האלט ריין אייערע הייזער!

(2) מאַטעאוש באַרטאָשעווסקי דער הויבע־זיצער פון נאַפּיורקאָווסקי 157 איז בעשטראַפט געוואָרען פאַר נישט האַלטען אין סאַניטאַרען צו־שטאַנד זיין הויז.

אין זיין שטאַל וואָס האָט געגרעניצט מיט די הייזער פון די לאָקאַטאָרען האָט ער געהאַלטען קיה און דאָס מיסט האָט פער׳סמט די לופט. ווען באַרטאָשעווסקי האָט בעקומען די מיטטיילונג וועגען שטראָף האָט ער אָנגעשריבען אַ בריף צום מאַגיסטראַט אין וועלכען ער וויצעלט זיך איבער זיינע לאָקאַטאָרען און מאַגיסטראַט און שרייבט. אַז ער וועט נאָך זיינע קיה מיט קיין הוט נישט נאָכגעהען. צום סוף גיט ער צו, אַז די שטראָף וועט ער נישט בעצאָהלען.

דער מאַגיסטראַט האָט דעם בריף אָפּגע־שיקט אין געריכט און דער ריכטער האָט נעכטען באַרטאָשעווסקי׳ן פערמשפּט צו בעצאָהלען 100 זל. שטראָף אָדער 3 וואָכען אַרעסט.

אכטונג, האנדווערקער!
פון לאדז און פראווינץ
וועלכע האָבען נישט די נויטיגע פּאַפּירען, וואָס בערעכטיגען אייך לויט׳ן צעכען־געזעץ צו פיהרט אַ וואַרשטאַט. קאָנט איהר אין אייערע ענינים זיך ווענדען אין בעוואוסטען ביוראָ
„POLPRAW"
ul. PR. NARUTOWICZA 1
fr II piętro. Telefon 170 01
דאָ איהר וועט ווערען צופריעדענגעשטעלט און פּינקטליך ערלעדיגט.
בעמערקונג: עס ווערען אויך ערלעדיגט ענינים פאַר בעזאָרגען פון אַלע פאַכען.
שפּרעכשטונדען פון 4 ביז 7 אַ זייגער נאָכמיטאָג.

בעפרייט ארימע פון שטייער

(מ) אויף דער לעצטער זיצונג פון מאגי-סטראט איז בעשלאָסען געוואָרען צו בעפרייען 503 שטייער-צאָהלער אויף 15 248 זל. פון דעם אָפּצאָל פאר פאָהרען אין שטאָט אין די יאָהרען 1925 ביז 1929 און 264 שטייער-צאָהלער אויף 10.121 זל. פון שטאָטישען לאָקאל-שטייער פאר די יאָהרען 1924–1926.

די שטייערען זענען אנולירט געוואָרען נאָכ׳ן פעסטשטעלען דעם אָרימקייט-צושטאנד פון די צאָהלער.

א קלאסיש גימנאזיום אין לאדז

(–) דאָס בילדונגס-מיניסטעריום, האָט בע-שלאָסען צו עפענען אין לאָדז א קלאַסיש-גימנאזיע.

אפטייקען

היינטיגע נאַכט-דיזשורען

(2) קאספערקעוויטש (זגערזשער 54), שיט-קעוויטש (קאָפּערניק 26), זונדעלעוויטש (פּיעטרי-קאָווער 25), סאָקאָלעוויטש און שאָט (פשעיאַזד 19), מ. ליפּעק (פּיעטריקאָווער 193), בירטער און לאַ-באַדא (11 ליסטאָפּאַד 86).

גיפטיג-וואסער

(–) א סאניטארע קאָנטראָלע האָט פעסטגע-שטעלט, אז אין 42 פּלומפּען, אין פערשידענע טיילען פון שטאָט געפינט זיך וואסער, וואָס איז שעדליך צום טרינקען.

א דינסט א גנב׳טע

(–) נעכטען איז אַרעסטירט געוואָרען די 27-יעהריגע סטאַניסלאַווא סרעבזשינסקא, וועלכע האָט בעוויזען צו בע׳גנבענען 8 באַלעבאָסטעס ביי וועלכע זי האָט געאַרבייט אַלס דינסט, אויף די אַלע ערטער האָט זי זיך אויפגעגעבען מיט אַנדערע נעמען.

די פערשוינטע איז געווען א גרויסע „ליב-האָבערין" פון ביזשוטעריע און פוטערס. זי פלעגט די דאָזיגע זאַכען איינפּאַקען אין וויאַדרעס, זאָ-גענדיג, אַז זי געהט נאָך וואסער און פלעגט נעלם ווערען.

בע׳גנב׳עט די זשגאָווער פּאָסט

אין זשגאָוו האָבען זיך גנבים אַריינגעריסען אין דאָרטיגען פּאָסט-אַמט אויסברעכענדיג א פענ-סטער זענען זיי אַריין איבערעניג און זיך געלאָזט זוכען געלד. זיי האָבען צובראָכען אַלע שופלאָדען און שענק, אָבער קיין מזומן געלד האָבען זיי נישט געפונען. זיי האָבען זיך גענומען אויף צו דער פאנצער קאַסע, אָבער אימיץ האָט זיי זעהט אויס געשטערט און זיי זענען אַנטלאָפען, איבער-לאָזענדיג די מכשירים.

עטליכע פערזאָן אויף וועלכע ס׳איז געפּאַ-לען א חשד זענען אַרעסטירט.

זעלבסטמארדע

(2) אין אנשטאדטס אַלעע איז בעגאַנגען זעלבסטמאָרד דורך דערשיסען זיך סטאַניסלאַוו אלטשאק. אלטשאק האָט געליטען אויף דעם האַרץ און איז פון מיליטער בעפרייט געוואָרען אויף א יאָהר. נעכטען האָט ער בעקומען א האַרץ-אַנפאַל, מ׳האָט איהם אָפּגעראַטעוועט. ער איז אוועק שפּאַ-צירען און אַריינקומענדיג אין דער אַלעיע אַרויס-גענומען א רעוואָלווער און זיך אַריינגעשאָסען אין מויל אַריין. אין א גוססדיגען צושטאנד האָט מען איהם אָפּגעפיהרט אין פּאָזנאַנסקי׳ס שפּיטאָל.

אויס נויט

(–) אויף צעגעלניאַנא 22 האָט זיך פער-סמט אויף טויט די 29-יעהריגע אירענא וואַרענ-רייך.

די סבה פון טראַגישען זעלבסטמאָרד, איז נויט.

א פערפלייצונג

פרייטאָג אין אָוענד האָט דאָס וואַסער אין פּראָסטע אַדורכגעריסען די גרעבלע אין דער צי-געלניע פון מלאָדעצקי אין קאַליש. דאָס וואַסער האָט מיט א שטאַרקען אימפּעט זיך געלאָזט אויף סקאַלמעזשיצקאַ גאַס און האָט פערגאָסען א טייל פון ניי וועלט און ריפינקאָווסקאַ גאַס.

די פייערלעשער האָבען פערשאָטען די גרעבלע מיט זאַמד-זעק. דער היזק וואָס דאָס וואַ-סער האָט אָנגעמאַכט איז א בעדייטענדער.

דאָס וואַסער אין פּראָסנא נעמט צו און ס׳איז מעגליך, אז דער טייך זאָל אויסגיסען.

פון פרס ומדי

זענען אָנגעקומען געשמאַקע

SZEPTAŁY

שעפּטאלען

גוט בעקאַנט פון פאַר דער מלחמה אלס געשמאַ[illegible]-סטער, געטריקענטער פרוכט. לכבוד פורים זאָל יעדער ייד עסען שעפּטאַלען. צו בעקומען אי[illegible] אַלע קאָלאָניאַל- און פרוכט-געשעפטען

לאדזער יודישער קאַמער-טעאַטער — ביילער

„אררט"

איז ווייסע זאַל „מאנטיפעל"

זאַכאַדניאַ 43

קינסטלערישער לייטער: מ. בראָדערזאָן

פרייזן פון 80 גר. ביז 3 זל!

היינט, זונטאג — 2 פארשטעלונגען

אָנהויב 745 אין 9.45 אין אָוענד

צום לעצטען מאָל

דאס גרויסע געמישטע־פּראָגראַם

„12 שלאגערס פון סעזאָן"

1) פּראָלאָג, 2) אולאַנער, 3) אויפ׳ן וועג קיין בית-לחם", 4) אויפ׳ן באַל, 5) מאָנאָלאָג, 6) נאָך האַלבער נאַכט, 7) יודען זינגען, 8) קארא גראַנדע, 9) שוסטערלעך, 10) זאַיענטי, 11) קישקעלעך גדולות, 12) דעם רבי׳נס נגון

טעקסטען: מ. בראָדערזאָן, גאָרעלמאַן און דער טונקעלער. מוזיק: ה. רובין, א. בייגעלמאַן דעקאָראַציעס און קאָסטיומען: י. ברוינער, טענץ און פּלאַסטיק: ז. קרושובנאַ און מ. אַלפּערן. רעזשי — דזשיגאַן, שומאַכער. מוזיק-לייטער — ה. רובין, ליכט-עפעקטען — יעראַ. בינע-אינספּעקטאָר — מ. קאָן, אַנסאַמבל לויט א.ב. פּרויען: זיסעלע גירל, מרים דאָלסקאַ, לאָלאַ זילבערמאַן, שיינע מרים, מאַשע פּעטערמאַן. מענער: ח. אַלטמאַן, שמואל גאָלדשטיין, שמעון דזשיגאַן, מאָטל קאָן, יעקב ריינגלאַס, ישראל שומאַכער, יוסף שיפער

מאָרגען, מאָנטאג, דעם 2-טען מערץ פּרעמיערע פון 5-טען פּראָגראַם

יום-טוב אינדערוואכע

בילעטען צו בעקומען אין קאַסע פון 11 — 2 בייטאָג און פון 5 אָוו. שבת און יום-טובים א גאַנצען טאָג

געקינדיגט זייערע פערסאנאלען

האבען „שייבלער-גראהמאן", „גייער", „ווידזעווער-מאנופאקטור", „פאזנאנסקי", „שלעסער-מאנופאקטור"

(א) נעכטען האָבען די גרויסע אקציען-גע-זעלשאַפטען אין לאָדז, שייבלער און גראָהמאַן, גייער, „ווידזעווער מאנופאַקטור", פּאָזנאַנסקי, „שלעסער-מאנופאקטור" געקינדיגט זייערע אַנגע-שטעלטע פערסאָנאַלען, נישט אויסשליסענדיג די דירעקטאָרען. די דאָזיגע קינדיגונג שטעהט אין צוזאַמענהאַנג מיט דער געפּלאַנטער רעאָרגאַניזאַציע אין די טעקסטיל-אונטערנעהמונגען.

א שווינדעל פון בוררים

וואס גייט אריבער צו דער ברירה פון דער פראקוראטור

אין 1919 י. האָבען די לאָדזער פאַבריקאַנטען ר. קאפּעלושניק און א. בושעזשינסקי גענומען א הלואה פון 100 טויזענד זלאָטיס ביי א געוויסען לאַמפּאַרט און האָבען איהם געגעבען אַלס פערזיכערונגס-גאַראַנטיע וועקסלען און א היפּאָטעק-קוויטאַנציע אויף 200 טויזענד רובל.

אין 1928 י. האָט לאַמפּאַרט זיך געווענדעט צו קאפּעלושניק און בושעזשינסקי וועגען זיין חוב. נישט קענענדיג גוטוויליג אַדורכקומען, האָבען זיי זיך פערלאָזט אויף א שידס-געריכט, וועלכער איז בעשטאַנען פון ש. קאַף און גראָסמאַן. דאָס גע-ריכט האָט גע׳פּסקנט, אז לאַמפּאַרט דאַרף בעקומען 7.000 דאָלאַר און 2 וועקסעל-אָפּשניטען (4 און 3 טויזענד), און ווען דאָס געלד וועט בעצאָהלט ווערען זאָל דער חוב געשטראָכען ווערען פון דער היפּאָטעק. די וועקסלען זענען געבליבען ביי די שידס-ריכטער. ווען ס׳איז געקומען דער טערמין, זענען די וועקסלען אָפּגעגעבען געוואָרען אויף אינקאַסאָ און זענען געצאָהלט געוואָרען, אָבער פון דער היפּאָטעק איז דער חוב נישט געשטראָכען געוואָרען.

ווען קאפּעלושניק און בושעזשינסקי האָבען זיך געווענדעט צו לאַמפּאַרט׳ן, הלמאי ער שטרייכט נישט דעם חוב פון דער היפּאָטעק, האָט יענער ערקלערט, אז ער האָט קיין געלד נישט בעקומען. מען האָט זיי בעוויזען זייערע פּראָטעסטירטע וועקסלען. יענע זענען געוואָרען איבערראַשט, ווייל ביי זיי זענען פערהאַן די אויסגעקויפטע וועקסלען. טענה׳ט לאַמפּאַרט, אז די אָפּגעצאָהלטע וועקסלען זענען דורך איהר נישט זשירירט.

ווי ס׳האָט זיך אַרויסגעשטעלט זענען די אויסגעקויפטע וועקסלען נאָקי געפעלשטע און דעם שווינדעל זענען בעגאַנגען די בוררים קאַף און גראָסמאַן. מ׳ט דער ענין האָט זיך פערנומען די פּראָקוראַטור.

פערליבטער יונגערמאן בעגעהט זעלבסטמארד

(2) אויף גלובנאַ 55 האָט אויסגעטרונקען אַמאָניאַק דער 22-יאָהריגער אברהם ליבראַך פון בושעזשינער 57. אין א שווערען צושטאַנד האָט די פּאָגאָטאָוויע איהם אָפּגעפיהרט אין שפּיטאָל.

די אויספאָרשונג האָט פעסטגעשטעלט פאָל-גענדעס: ליבראַך האָט זיך פערליבט אין זיין באַלעבאָס׳ס טאָכטער, אָבער האָט נישט בעקומען קיין געגענזייטיגקייט, ווען ער האָט פאַר איהר לעצטענס זיך מודה געווען אי זיין ליבע און נישט בעקומען קיין בעפרידיגענדע תשובה, האָט ער בעשלאָסען צו בעגעהן זעלבסטמאָרד. אין דער היים האָט ער אָנגעשריבען א בריף אין וועלכען ער בעט קיינעם נישט בעשולדיגען אין זיין טויט. ער ליבט זיין מיידעל און קען אָהן איהר נישט לעבען.

דער זעלבסטמערדער געפינט זיך אין ראַדאָ-גאָשטשער שפּיטאָל. חוץ זיין צושטאַנד איז א שווע-רער וועט איהם געלונגען אָפּצוראַטעווען.

די נעכטיגע גענעראל-פערזאמלונג

פון דער האנדווערקער-באנק, פאלודניצווא 4

נעכטען אין אָוענד איז אין לאָקאַל פון האַנדווערקער-פערבאַנד, פּאָלודניאָווע 4, פּאָרגעקו-מען די גענעראַל-פערזאַמלונג פון דער האַנדווער-קער-באַנק.

געעפענט די פערזאַמלונג האָט דער דאָזאָר ה׳ האָפמאַן, און אלס פּאָרזיצער איז אויסגעוועהלט געוואָרען דער אינזש. רוסאַק, בייזיצענדע: ב. לעווקאָוויטש, מ. מילנער און פּרעסמאַן, סעקרעטאַר — ה׳ שוואַרצאָווסקי.

נאָך דעם ווי ס׳איז אָנגעגעבען געוואָרען דער בעריכט, זענען פאָרגעקומען דערגענצונגס-וואַהלען, לויט וועלכען עס זענען געוועהלט געוואָ-רען די ה״ה האָפמאַן, קויפמאַן, לובלינסקי, אַדוו. שטרויך, מארק פיין און אלס פּאָרטרעטער פּרעסמאַן.

יובילײ-פייערונג פון „מחזיקי חולים"

די טעג איז געפייערט געוואָרען דער 5-יעהרי-גער יובילײ פון „מחזיקי חולים". געעפענט די פייע-רונג האָט פּרעזעס גאָלדבערג מיט א דאַנק פאַר די בעטייליגטע אין דער פייערונג. דער אָרקעסטער שפּילט דעם פּוילישען הימן און דער חזן סאָלאָווי-טשיק זינגט: מה טובו, ווי אויך פערשידענע קאַ-פּיטלעך תהלים. ה׳ שטרויסמאַן בעגריסט די געסט מיט א רעדע. דאַן מאַכט דער חתן א הזכרה פאַר די פערשטאָרבענע מיטגלידער. זייער אָנדענקען ווערט בעעהרט מיט אויפשטעהען. ה׳ יאַמניק גיט אָפּ א בעריכט פאַר די טעטיגקייט פון „מחזיקי חולים", פאַר די יאָהרען 1926—1931 אין משך פון דער צייט האָבען זיך בענוצט מיט׳ן פעראיין 25.000 מאַן, און אויך בלויז דורכ׳ן יאָהר 1930 האָבען זיך בענוצט 11.000 מאַן. 1000 פערזאָן בע-נוצען זיך מיט מעדיצינישע הילף, יעדען חודש און אויך יעדער וואָס ווענדעט זיך באַר וועגען אומזיסטע מעדיצינישע און באַהרונגס-הילף ווערט ערלעדיגט.

דאַן בעהמט א וואָרט ה׳ זדונסקי מיט אַן אַפּעל צו די פערזאַמעלטע. די פערזאַמעלטע האָבען אויס-געדריקט אַ דאַנק די פערוואַלטונג.

נאָכדעם ווערען געהאַלטען בעגריסונגען פון „תומכי אורחים", פון סוחרים-פעראיין, פּיעטריקאָ-ווער 10, פון „לינת הצדק", פון בית היתומים", זגערזשער 40, פון „גמילות חסדים", גלובנע 62, פון „בית מחסה לזקנים". דאַן קומט פאַר די צערע-מאָניע פון איינשרייבען אין גאָלדענעם בוך. מיט׳ן איבערשניידען די באַנד האָט מען מכבד געווען דעם עהרען-סעקרעטאַר ה׳ פּערסיץ. צום סוף האָט זיך דער עולם געוויילט ביז פאַרטאָג.

קופאן

אויף א יורידישער עצה

גילטיג זונטאָג, דעם 1-טען מערץ

א בעקאַנטער יוריסט ערטיילט יורידישע עצות פון 3 ביז 4 א זייגער נאָכמיטאָג אין רעדאַק-ציע פון אונזער צייטונג, פּיעטריקאָווער 21.

אינטערעסאַנטען דאַרפען מיטברענגען דעם קופּאָן פון „נייעם פאָלקסבלאַט" — פון דעם זעלבען טאָג. —

פון טוך- און קארט-געשעפט ב. גוטער, נאוואמיעסקא 4

די פירמע ב. גוטער, נאָוואָמיעסקא 4 רעכענט זיך זייט לענגערע יאָהרען אַלס איינע פון די פּאָפּולערסטע טוך- און קאַרט-געשעפטען ביי אונז אין שטאָט. דאָס דאָזיגע געשעפט פּאַסט זיך שטענ-דיג צו צום געשמאַק פון זייבע קונדען און בעזיצט דעריבער דעם רייכסטען אויסוואַהל פון די בייעסטע הערען- און דאַמען-שטאָפען צום לויפענדען סעזאָן. די פירמע ב. גוטער האָט צוליב דעם עקאָנאָמישען קריזיס אויך רעדוצירט די פרייזען און פערקויפט זעמטליכע שטאָפען צו שטרענג-גענויע פאַבריקס-פרייזען.

מעסער-שטעכעריי

(2) אויף מאַרשינסקא גאַס איז דורך אום בעקאַנטע אָנפאַלער שטאַרק צושטאָכען געוואָרען מיט א מעסער דער 34-יאָהריגער מיעטשיסלאַוו טאָמאַשעווסקי. פּאָגאָטאָוויע האָט איהם אין א שווערען צושטאַנד אָפּגעפיהרט אין שפּיטאָל.

פּאָליציי זוכט די אָנפאַלער.

5 און 3 חדשים טורמע פאר ביגאמיע

(2) אין אפּריל 1925 האָט אַלפרעד ריין חתונה געהאַט מיט וואַלענטינא בעגאַסיק, צווישען פאַר פאָלק איז קיין שלום בית נישט געווען און ריין איז אוועק פון דער היים. פאַראַיאָהרען האָט ער חתונה געהאַט מיט יוזעפאַ קאַזשמערסקא, נישט אָפּגעטנדיג די ערשטע פרוי.

בעגאַסיק האָט זיך ווענען דעם דערוואוסט און געמאָלדען אין פּאָליציי. נעכטען זענען ריין און קאַזשמערסקא געמשפּט געוואָרען אין היגען קרייז געריכט. אַלפרעד ריין איז פערמשפּט געוואָ-רען אויף 5 און קאַזשמערסקא אויף 3 חדשים טורמע.

סטאווסקי - אווענד אין „מרכז עברי"

אויסנוצענדיג די אַנוועזענהייט פון ארץ-ישראל׳דיגען דיכטער משה סטאַווסקי אין לאָדז, אָרדענט היינט איין דער „מרכז עברי" — אין זאַל פון דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע, צעגעלניאַנא 4, א ליטעראַרישען אָוונד געווידמעט דעם חשוב׳ן גאַסט.

עס בעטייליגען זיך בעקאַנטע רעדנער. נאָך די רעפעראַטען וועט מ. סטאַווסקי רעציטירען זיינע שאַפונגען.

1-קלאַנג-פילם קינא-טעאַטער אין לאדז

„SPLENDID"

היינט פּרעמיערע!

מיטרייסענדע דראַמע פון ליבלינג פון פּובליקום, דעם גליקליכען מאַן און פאָ-טער, וועמען דער ווילען פון גורל האָט געבראַכט צום אָבגרונד פון עלענד און פערצווייפלונג

דאס הארץ פון א זינגער

אין די הויפּט-ראָלען:

די אונפערגלייכליכע שעפער פון 1-טען קלאַנג-פילם „זינגענדער ליך", זינגער וועלכער ווערט גערופען דער „שאָ-ליאַפּין" פון פילם

AL JOLSON

זוהן פון ריגער רב, ווי אויך דער זוניגער, פּרעכטיגער בחור

SONNY BOY

אָנהויב 4, 6, 8 און 10 אָוונד.

היינט, זונטאג, 12 א זייגער בייטאָג און 2 א זייגער נאַכמ.

פריהמאָרגען-פאָרשטעלונגען

צו די פרייזען פון 75 גר. און 1 זל.

ס׳ווערט געגעבען דער

בלויער־מעטערלינג

מיט Emil Jannings Marlena Dietrich

פון „ארדט"

די 12 שלאגערס שלאגען רעקארד

דער איצטיגער געמישטער פראגראם — די 12 שלאגערס פון סעזאן", וואס זענען בעכטען און פהערנבכטען געשפילט געווא־ען אין „ארדט" איז אראפ מיט אַנ'אונגעהייערן ערפאלג. דער גרעסטער טייל פון די שלאגערס איז ביסירט געוואָרען.

דאס זעלבע פראגראם גייט נאך הייגט 2 מאל: 8 און 10 א זייגער.

מארגען קומט די פייערליכע פרעמיערע, די פינפטע אין דעם סעזאן א. נ. „יום־טוב אינדער־וואכענס".

גראנדיעזע פורים-פארשטעלונ-גען אין „ארדט"

איבערמארגען, פורים וועלען אין „ארדט" גע־געבען ווערען 2 גראנדיעזע פורים־פארשטעלונגען אויף וועלכע עס וועלען מיט דער ברייטער האנד, כיד המלך, קיביגען פרעהליכקייט, הומאר, געזאנג און טאנץ.

די פארשטעלונגען וועלען פארקומען 9.30 און 11.30 אין אווענד.

בילעטען קאן מען שוין בעקומען אין קאסע פון טעאטער.

רודאלף זאסלאווסקי'ס

ערפאלגרייכע גאַסטשפילען אין לאדז

די אמת'ע סענסאציע פון דעם יודישען טעאַט־ראַלישען לאדז זענען איצט די גאַסטשפילען פון דעם גרויסען יודישען ביהנע־קינסטלער — אויב נישט דעם גרעסטען! — רודאָלף זאַסלאַווסקי.

די וואך, וואס ער שפילט דא ביי אונז אין לאדז זענען אנ'עכטער געגוס און א פרייד פאר די ברייטע קרייזען פון אונזערע טעאַטער־מבינים, און איטליכע נייע אויפפיהרונג זיינע ווערט אפגע־ווארט מיט גרויס שפאַנונג.

בפרט איז איבערראשענד פאר די לאדזער טע־אַטער־בעזוכער דער זעלטענער פרט, וואס דער מייס טער זאַסלאַווסקי איז אַרומגעריגעלט אין זיין שפי־לען נישט, ווי געוועהנליך ביי יודישע גאַסטראָלע־רען, מיט „דרעגגער און קלעצער", ווי אין פסוק שטייט — „אז ירננו כל עצי יער"... נאר ער האט טאקע א גלענצענד צונויפגעשפילטען אַנסאַמבל פון אויסגעצייכענטע אַקטיאָרען, ווי — אין דער ערש־טער רייה — דער גלענצענדער כאַראַקטער־שוישפי־לער ה' שריפטזעצער, די דאַמען: סיבירצעווא, ווייבשטאָק, ראָזענבערג, די ה"ה נאַאומאָוו, בליאַכער און אַנד.

גרויס ערפאָלג האט געהאט זאַסלאַווסקיס נייע אויפפיהרונג פון א. ווערוויארקעס „חסידים". צו דער דאָזיגער אויפפיהרונג וועלען מיר זיך נאך אומקעהרען.

ראדיא-פראגראם

זונטאג, ד. 1 מערץ

10,15 טראנסמיסיע פון גאטעסדינסט אין דער פויזנער קאטעדרע, 11,58 צייט-סיגנאל 12,15 סימפאָנישער פריהמארגען פון דער ווארשאווער פילהארמאָניע, 15,20 מיזיק פון ווארשא, 15,40 קינדער-פראגראם, 16 10 לאָדזער פאָסטקעסטעל, 16 30 גראמאפאָן פליטען, 16,40 פארלעזונג, 16,55 גראמאָפאָן-פליטען, 17,15 אנגענעמע און ניצליכע אינפארמאציעס, 17,40 פאָפולערער קאָנ צערט, 19,00 פערשידענעס, 19,25 דיאלאָג, פראָג-ראם אויף מארגען, 19,45 וואָיעוואָדישער ראדיא-קאָמוניקאט, 19,50 לאָדזער ספארט קאָמוניקאט, 20.00 אוידיציע פון ווארשאָ, 20,30 קלאוויר-רעסיטאל, 21,15 ליטערארישע פירטעל שעה, 21.30 פאָפולערער קאָנצערט, 22,00 פעליעטאָן, 22,15 לידער-געזאנג, 22,35 קאָמוניקאטען, טאנץ מוזיק.

מעלדונג

המרכז העברי ע"ש ד"ר י. ג.
שמחובי ע"י „תרבות", בלודז.
אולם ההסתדרות הציונות – צגלבינה 4.

היום ב8 בערב יערך: נשף עברי ספרותי מוקדש למ. סטבסקי מא"י. בפרוגרמה: נאומים ורצי־טציות. המשתתפים: י. קצנלסון, מ. לימון, ומ. סטבסקי. פרטיסים ע"י הקופה.

די בעקאנטע פארציגליכע
שאקאלאד
Kosma
(פריהער „Sarotti")
איז איבעראל צו בעקומען.

טוך און קארט-לאגער
SZ. MA ROKO, Łódź
גאַוואַמיע־קא 2, פראָנט I שטאָק טעל. 159 48
עמפפעהלט צום פריהלינג און זומער-סעזאָן
א גרויסען אויסוואהל פון די נייעסטע און
בעסטע דאמען- און מענער-שטאָפען.

פעראיין „מלביש ערומים"
15 סמווראַוואַ 15
די פערוואלטונג פון „מלביש ערומים" מאכט בעקאנט, אז דער פעראיין ערטיילט
בחנמ'דיגע מעדיצינישע הילף
פאר אונבעמיטעלטע און ארימע.
דער סעקרעטאַריאַט פון „מלביש ערומים" גיט ארויס צעט'ען צום דאָקטאָר פון 10 ביז 12 און פון 4 ביז 7. די פערוואלטונג.

Lekarz-Dentysta
M. Karabanow
Piłsudskiego 31, tel. 159-09
היילט, פלאָמבירט און ציהט ציינער אָהן שמערצען.
קינסטליכע ציינער אָהן גומען. מעסיגע פרייזען

DOKTÓR
H. WOŁKOWYSKI
האט זיך איבערגעצויגען אויף
צעגעלניאנא 36, טעל. 216-90
ספעציאל-ארצט פאר הויט- און ווענערישע קראנקהייטען. מענער - שוואכע, אלע ארט ענצינדונגען, עלעקטראָטעראַפיע, בעהאנדלונג מיט קווארץ-שטראהלען
נעמט אָן פון 9 – 2 נאָרמ. און פון 5 – 9 אָווענד
פאר דאמען בעזונדערען ווארטע-צימער.

Dr. med. J. Lubicz
כירורג-ארטאפעד
Gdańska 28, tel. 183-17
צוריקגעקעהרט.
קראנקהייטען פון די ביינער, געלענקען,
פערקריפּלונגען פון די פיס און גלידער
איינגענע פראָצעדוריע פון ... אויסרישע
צוזאַמענע ... : ווי ... אויף פלאטפוס, קינסטליכע
העגד און פיס, גארסעטען א. ז. וו.
נעמט אָן פון 2,30 ביז 4,30 נאכמיטאג.

Dr. MED. H. LUBICZ
ספ. פאר הויט, ווענערישע און געשלעכטס-קראנק.
אויף צעגעלניאנא 43, טעל. 141-32
עמפפאנגס-שעה'ן 8–10, 12–2, און 5–8 זונטאג
און יו"ט 9–1. פאר דאמען בעזונדערער ווארטע-זאל.

Dr. Z. Rakowski
פאר אויערן, נאז, האלז- און לונגען-קראנקה
9 קאנסטאנטינער 9, טעלעפאן 127-81.
יערעבשטונדען פון 12–2 און פון 5–7. נעמט אויך
אין לעטשניצע זגערזשער 17 פון 10—11 און פון 2—

Dr med. H. Karaś
אינערליכע און קינדער-קראנקהייטען
זגיערזשער 16
נעמט אָן פון 11 ביז 1 און פון 3 ביז 7 אוונט.

Dr. med. N. ROZEN
צאהן-כירורג
קראנקהייטען פון דויאנסקפס, גימען, צייהן א.א.וו.
צייהן-רעגולירונג, רענטגען-דיאגנאסטיק.
אנדזשעיא 7, טעל. 216-57.
עמפפאנגס-שעה'ן פון 3–7 נאכמ.

Dr. med. NIEWIAŻSKI
ספעציאליסט פאר סיפיליס, טריפער און הויט-קראנקהייטען, בעהאנדלונג פון מענער-שוואכע
אנדזשעיא 5, טעל. 159-40
נעמט אן פון 8–11 און פון 5–9 אוו.
זונטאג און יום-טוב פון 9–1 פארמ.
בעזונדערער ווארטע-זאל פאר פרויען.

ס'ווערט געזוכט
רעפעזירקעס
ווי אויך אויסקלויבערינס
צו שטרימף.
זגערזשער 13
פראָנט, 2 שטאָק ו. 17

א קוואליפיצירטער
אויבע־מאשינער
צו בערבערען 1-טע סאָרט
קען זיך זאפארט מעלדען
ביי שוכמאכער
דרעוונאָווסקא 14. 1601

משלוח מנות לפורים
עס פעהלט מינע נ' קונדי־שאפטען א גרויסען אויסוואה־
באמבאָניערן, פשקאלים, שאָ־
ק לאדען, מערמאלאדע אי־
נעפעקס צו בילינע פרייזען
און רעעלע בעהאנדלונג ביי
ווראָבלעווסקי
נאַוואָמיעסקא 21. 1602

א געוועלב
מיט א וואוינונג
איבערצוגעבען פון זא
פארט צו ערפאהרען ביי
גאַלד, זשעראמסקי 14
(פאנסקא). 1508

לאקאלען,
געוועלבער, דירות
דינגט און פערדינגט דאס
פערמיטלונגס ביורא ביים
יודישען אינוואל.-פעראיין
פולנאַצנאַ 29
טעל. 191-78

ZAGINIONY
został portfel z różnymi dokumentami oraz książeczka Kasy Chorych m. Łodzi na imię Izrael Fiksman zamieszkały przy ul. konstantynowskiej 90. Uczciwy znalazca zechce takowe zwrócić do administr. „Najer Folksblat".

DR. MED.
Haltrecht
ספעצ. ארצט פאר הויט
און געשלעכטס-קראנקה.,
קינדערלאָזיגקייט.
נעמט אָן פון פון 12–3 נ"מ
און פון 8 ביז 9 אוונט.
זונטאג פון 9 ביז 1 בייטאג.
פיעטריקאווער 10
פאר אונבעמיטעלטע
לעטשניצע-פרייזען.

אב'ארט
צו שלאפען
פאר 2 אנשטענדיגע יונ־
געלייט איז אפצוגעבען.
צו ערפאהרען
פיעטריקאווער 33.
אין 2-טען הויף, פארטער,

ניי עס! ניי עס!
צוליב'ן קריזיס איז אין מיין אטעליר די פרייזען זעהר ערנידריגט.
6 פאטאגראפיעס 6
מ. ברוין רעטושירט אויף זייד פאפיר, אהן אונטערשיד אין וואס פאר א פויזע גאנץ, צי ביז די קניה. איך זאגאר בייסט איין אדער 2 פערזאן קאסט
נאָר 3 זל. און דערצו בעקומט מען איין שפיגעלע מיט זיין אייגענער פאטאגראפיע גאנץ בחנם
בעמ.: אויפ'ן פערלאנג פון די קונדען בעזיך איך אין מיין אטעליר פערש דענע קאסטיומען וואס איך גיב צו אהן ציצאלונג צו די אויפנאמען. געדענקט די אדרעס!
11 יערזשעגא 11 „Polonja"
צופאהר מיט טראמוויי 3
אייגענטימער גוטערמאן

די בעוואוסטע מעכאנישע שלאסעריי
J. REDER
קאנסטאנטינער 11/13 (רוג זאכאדניא
נעהמט אן אלערליי שלאסער-ארבייטען,
ווי אויך אויטאגענישע שווייסונגען געגען
דויערנדער גאראנטיע און צו מעסיגע פרייזען.
בעמערקונג: פאר האנדווערקער – ראבאט.

לאנגיעריגער געריכטס-סעקרעטאר
שרייבט און ערלעדיגט אלערליי
ביטעס, אנקלאגעס און קלאוזולעס
ספעציאליסט אין אלע מיליטער-ענינים, ווי אויך
אין שרייבען ביטעס פאר איינציגע שפּייזערס.
שנעלער אויסקויף פון פאטענטען און רעגיסטראציע-קארטען אויפ'ן יאהר 1931
ב. מאז, 10 פיעטריקאווער 10
נעהמט אן פון 3 ביז 4 נאכמיטאג אומזיסט.

Dr. med. D.
Wajskopf
פיעטריקאווער 104 B
טעל. 114-82
אינערליכע קראנקהייטען.
ספעציאליסט פאר מאגען,
קישקעס און לעבער,
רענטגען. אויפנאהמס-
שעה'ן פון 4 – 7 נאכמ.

צו פערדינגען
אנ'איינגעפיהרטע בעקע־
ריי אויך צו באקען מצות
אין בעסטען צענטרום
פון שטאט. צו ערפאהרען
אין אדמיניסטראציע אונ־
טער ליטערע „G".

בראדאווקעס
נעהם איך אראב אָה
שמערצען און אָהן בלוט
REGINA פאמארסקא
14 פראנט 2-טער שטאָק
ו. 6 טעל. 162–83.

לעטשניצע
צאהן-ערצטליכער גאבינעט
און רענטגען - אינסטיטוט
(דיאגנאסטיק, אויסערליכע און לייכט-טיפע טעראפיע)
זגערזשער 17 טעל. 116-33
ווענעראלאגישער גאבינעט
טעגליך טעטיג פון 1 — 2 נאכמיטאג.

Doktór KLINGER
ספעציאל-ארצט פאר ווענער שע, הייט
און האר-קראנקהייטען
ANDRZEJA 2, tel. 132-28
נעהמט אָן פון 9–11 פריה און פון 5–8 אווענד און
פון 1–2 נ"מ אין דער „לעטשניצע פיעטריקאווער 62"

DR. MED.
L. Pikielny
אוראלאג
ספעציאל-ארצט פאר נירן, בלאז און אורין-קראנקה
NAWROT 8, tel. 2,19-90
נעמט אן פון 12–1 און פון 7– 4 אווענד.

א נייע סעריע געפינט זיך שוין
אין פערקויף!
Rex Domo
4-לאמפיגער שטראם-אפנעהמער
(piąta prostown'cza)
האט וואס אמאל מטהר א גרעסערן אבגאנג
רעוופלאציאנס פרייז 590 זל. ציזאמען מיט לאמפען.
ראדיא-רייכער, פיעטריקאווער 142

אכטונג, הויז-בעזיצער!
מעלדונג-שטעמפלען

לויט די נייעסטע פאר־
שריפטען איז צו בע־
קומען נור אין דעם
גראוויר-אנשטאלט
זאכאדניא 30
(רוג קאנסטאנטינער)
ביי מ. קארזשעץ (פראָנט-געוועלב)
צו קאנקורענץ-פרייזען.

Zaginione zostały 2 weksle
1 weksel na zł. 65.– i jeden na zł. 100.– płatne na 15/3 1931 i na30/4 1931. Oba weksle są wystawione przez p. Ch. J. Brzustowskiego Pomorska 4.
Powyższe weksle unieważnia się.
Zwrócić takowe do admin. nin. pisma.

הלא חכמה תקרא
ותבונה תתן קולה
אם תקח אמרי ומצותי תצפן אתך
אז תשכב בטח ושננת כי הלך בתום
ילך בטח ומעקש דרכיו יודע
איבער דעם וועלט נאר קומען אין ביורא
פון ד. מאנעלא
וואס איז איבערגעטראגען געווארען פון
צווייטען הויף אויפ'ן ערשטען הויף
פיעטריקאווער 17, לינקע אפיצינע
פארטער, טעל. 124-95
וואו ס'ווערט ווייטער ערלעדיגט פינקט־
ליך און געוויסענהאפט געשריבען א־
לערליי ביטעס: ציווילע, קארנע,
האנדלאווע, אפעלאציעס, אדוואקאטיעס,
קלויזולעס, זאביעזפיעטשעניעס אויף אלע
שטעט אין פוילען, ווענען דירות אין
אוזשאנד ראזיעמטש, ווי אויך איבער־
זעצונגען אין אלע שפראכען.
בעמ.: קלויזולעס און זאבעזפיעטשעניעס ווע־
רען פון מיר ערלעדיגט במשך פון 24 שעה
מיט אכטונג ד. מאנעלא,
פיעטריקאווער 17, 1-טער הויף
[illegible]

יעדער איינציגער
מעבעל
האט זיך איבערצייגט, אז פאר
דיוואנעס, פעלצען, נייה-מאשינען, גארדעראבען או"וו
צאהלט די העכסטע פרייזען
א. ווייצמאן שענקעוויטש 23
טעלעפאן 191-00.
ביי מיר איז שטענדיג פערשידענע גענוצטע
מעבעל אין גוטען צושטאנד צו פערקויפען.

קינא-טעאטער
ZACHĘTA
26 זגערזשער 26

גראָסער דאפעלטער פּראָגראַם!

(1 מאַראַל פון פרוי דולסקא

מיטרייספענדער אינהאלט. פּרעכטיגע אויסשטאַטונג.

אין די הויפּטראָלן: Dela Lipińska, Tadeusz Wesołowski, Zofja Batycka, Adolf Dymsza, Hanka Modzelewska.

(2 „פאר'ן קינד'ס גליק"

מעכטיגע דראַמע. אין די הויפּט ראָלען: WICTOR MAC LAGLEN

געקליבענער אָרקעסטער אונטער דער לייטונג פון ה' סטעפאנסקי
אָנהויב פון די סעאַנסען: אין געוו. טעג 4 נאָכמ. שבת, זונטאָג און יום-טוב — 12 אַ זייגער בייטאָג. דער זאַל איז גוט בעהייצט.

וויכטיגע בעקאַנטמאַכונג פאַר שניידער-מייסטער
אויך געזעלעך פאַר לאָדז און אומגעגענד!

דער צושניידער-לעהרער א. אורמאַן מאַכט בעקאַנט, אַז נעכטען, ד. 26. איז פאַרגעקומען דער עקזאַמען פון די שילער-שניידער-מייסטער, וועלכע האָבען געלערנט אין דער צושניידער-שולע זשעלאַנאַ 10a דורך אַ אויסער-געוועהנליכע פאַך-קאָמיסיע פון יודישען שניידער-צעך. גלייכצייטיג ווערט גע-מאָלדען, אַז צום 2-טען קורס ווערען שוין אָנגענומען נייע שילער. דער 2-טער קורס וועט זיך אָנהייבען 4/3 ד.י. און וועט דויערן 5 וואָכען. דער עקזאַמען פון 2-טען קורס וועט פאָרקומען חוה"פ. ווער פון די שניידער-מייסטער און געזעלן ווילען מיטהאַלטען דעם 2-טען קורס, מוזען זיך וואָס שנעלער איינשרייבען. פאַר צוגערייזטע שילער וועט דער קורס דויערן 3 וואָכען. פאַר עלטערע שניידער-מייסטער, וועלכע ווילען לערנען צושניידען, איז ספּעציעל איינגע-ריכטעט אַ בעזונדער סאַלאָן 11. ליסטאָפּאַד גאַס 33.

דער לעהר-האָנאָראַר איז צוגענגליך. מיט אַכטונג א. אורמאַן.

איינשרייבען קען מען זיך טעגליך פון 10 פריה ביז 1 בייטאָג און פון 3—7 אָוו. זשעלאַנאַ 10a און פון 8—11 ביינאַכט אין שניידער-צעך, פּיעטריקאָווער 20.

„MITOL"

צולאָז עס אין וואַסער, בערשט אויס דעם שמוציגען אַנצוג און דו וועסט האָבען
אַ נייעם אַנצוג
„MITOL"
איז אַ כשוף-מאַכער
דאָס איז
אַ כעמישע וועשעריי
ביי זיך אין דערהיים!

פּרייז פון 1 שאַכטעל 1.50 זל. ∴ צו בעקומען איבעראַל.
גענעראַל-פערטרעטער י. יאַנאַווסקי, שקאָלנאַ 33.

זיכערע הילף און אַ רפואה

אהז אַ אָפּעראַציע, אָן בלוט, אהן אַ מעסער און אהן בלוט-פערגיפטונג פאַר קראַנקע אויף קילעס פאַר מענער וויבער און קינדער. פערשידענע קאַליקעס אין גוף פאַר הויקערס און פיס

פערלאָזט אייך נישט, ווייל דער ווינקעל-בראָך ווערט גרויס אַזוי ווי אַ מענשען-קאָפּ, אָדער אַזוי ווי אַ וואַסער-קאַן און עס פאַלט אַרײַן אין דעם כוס און דער קראַנקער איז אין אַ גרויסער סכנה דורך פערדרייען די קישקעס ווערט ער בראַנדיג און שטאַרבט. ספּעציעל געמאַכטע האַל-באַנדאַזשען אויסגעצייכענט גוט דורך גרויסע פּראָפעסאָרען מיט מיינע בע-האַנדלונג און פון דייטשען פּראָפעסאָר-

דאָקטאָר בראָכו רעחונג בעזאַמלונג זיכער דעם שוערמען און געפעהרליכסטען בראָך, אויך גאַר הויקערס פּאַסוגען מיט הייל-גאָרטעלן און אָפּעראַטען פאַר פערקרומטע פיס און פלאַט-פוס ספּעציעלע אײַנלאַגען אין די שיך. קינסטליכע גומענע פיס און הענד, גומענע זאָקען פאַר די גרעסטע קראַנקע אָדערן.
עמפפאַנגט פון 9 ביז 1 בײַטאָג און פון 3 ביז 7 אין אָוונד.

אָרטאָפּעדישע אַנשטאַלט
Specialist J. RAPAPORT Ortoped
von Lemberg Łódź, WÓLCZANSKA 10,
tel. 221-77, front, parter.

בעמערקונג: דאָס גרינדליכע ערשיינען פון די קראַנקע איז אונ-בעדינגט נויטיג. דיפּלאָמען האָבען אויסגעשטעלט פאָלגענדע אוניווערזי-טעטס-פּראָפעסאָרען: פּראָפ. ד"ר באַראַנטש, פּראָפ. ד"ר י. מאַ-רישלער, פּראָפ. ד"ר בר. קיעלאַנאָווסקי און אויך אַנדערע.
מיר נעהמען אויך אָן סערטיפיקאַטע פון דער קראַנקען-קאַסע,

דאַנקזאַגונג.

דאָס געעהרטען ה' ד"ר. י. ראַפּאַפּאָרט, ספּעצ. פאַר בראָך-לײדענדע אין לאָדז, וואָלטשאַנסקאַ 29, פראַגט 2. שטאָק, פאַר דער גיכער אינטערעס מענלאָזער הילף און רעטען מיך דעם ערשטען טאָג ראש השנה פון דעם שווערען און פאַר מיין לעבען געפעהרליכען בראָך, פאַר דעם וויסען שאַפט-ליכען אָבלעגען מיר דעם באַנדאַזש פון זיין סטאַרע דאַנק איך אויף דעם וועג הערצליך און עמפּפעהל איהם דאַדורך פאַר אַלע בראָך-לײדענדע.
Dr. M. Minzer, N. lekarz kolejowy K. Chorych.

אויפ'ן 1-טען היפּאָטעק
זוך איך צו באָרגען
9 טויזענד זל.
איינצעלהייטען צו ער-פאַהרען אין דער בעקערייי
גאַבע, ריבנאַ 17

לעטשניצע
„Unitas"
פּוסטאַ 19 טעל. 78=111
ווּלכנערין-אַנשטאַלט
אונטער דער לייטונג פון ד"ר מעד. **H. BERGSON**
נעהמט אָן עבורותן:

I קלאַס	פּרייז	300 זל.	
II קלאַס	„	175 „	מיט פּערזהנליכער-מונלגס
III קלאַס	„	100 „	מיטלען

וועכנערין קליניק כירורגישע
„SANATO"
אַגראַדאָווע 10, טעל. 57=213
1-טע און 2-טע קלאַס
ערצטליכע אויפזיכט איבער דער מוטער און קינד
פּרייזען פון געבורט
אין 2-טע קלאַס צוזאַמען מיט פערהיטונגס-מיטלען
200 זל.
אויגען-אַפּטיילונג פון ד"ר מעד. י. קראַוש עמפּפאַנגס-שעה'ן פון 1 ביז 2 נאָכמיטאָג.
כירורגישע אַפּטיילונג פון ד"ר מעד. מ. קאַנטאָר עמפּפאַנגס-שעה'ן פון 1 ביז 2 נכמיטאָג.

PORADNIA WENEROLOGICZNA
פון דאָקטוירים-ספּעציאַליסטען
זאַוואַדזקאַ 1.

נאָר פאַר ווענערישע הויט-קראַנקה, און מענער-שוועכע אַנאַליזען פון בלוט און אויספּלוס אויף סיפיליס און טריפּער. קאָנסיליומס מיט ספּעציאַליסטען פון אוראָ-לאָגישע און נערווען-קראַנקהייטען. קוואַרץ-לאַמפּ. עלעקטרישער הייל-קאַבינעט קאָסמעטיק.
-- טעטיג פון 8 פריה ביז 9 אָוונד. --
פון 11 ביז 12 ביי טאָג און פון 2 ביז 3 נאָכמ. נעמט-אָן אַ פרוי-דאָקטאָר נור קינדער און פרויען זונטאָג פון 9 פריה ביז 2 נאָכמיטאָג.
- בעזונדער וואַרטע-צימער פאַר פרויען. -
וויזיט 3 זל.

לעטשניצע
פון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען און דענטיסטישער קאַבינעט.
פּיאָטרקאָווער 11, טעלעפאָן 3763
עפענט פון 9 פריה ביז 7 אָוונד.

ד"ר אייפיר נאָז, האַלז, אויערן ק.	$1^1/_2—12^1/_2$
ד"ר קערשנער קינדער-קראַנקה.	9-11 $4^1/_2$-5
ד"ר שיפמאַן אינערליכע קראַנקהייטע	12—2
ד"ר ביבערגאַל הויט און ווענער. קר.	$11^1/_2—12^1/_2$
ד"ר שמירנעלד נערווען און גייסטיגע קר.	1—2
ד"ר גאָלדבלאַט אויגען-קראַנקה.	$12^1/_2—1^1/_2$
ד"ר זאַלצוואַסער כירורגישע קראַנקהייטען	2—3
ד"ר שמערלאָווסקי פרויען-און געבורטס-הילף	$1^1/_2—12^1/_2$

וויכאַ-טעראַפּיע, שפּריך-שטערונגען ווי שטאַמלען א.אַ.וו. פּאָקען-שטעלן, קינסטליכע בערג-זון-בעשטראַלונג, אײַנ-שפּריצונגען, מאַסאַזשען, עלעקטריזאַציע, אָפּעראַציע. אויף פערלאַנג וויזיטען אין שטאָט. אין לאַבאָראַטאָריום ווערען אָנגענומען אַלע אַרט אַנאַליזען, אויך פלעגמאַ און בלוט
אימפונגען געגען שקאַרלאַטין.
ביי דער לעטשניצע איז געעפענט געוואָרען
אַ רענטגען-אינסטיטוט.

ד"ר לאַזשינסקי-סטאַראָפּאָלסקאַ
צאָהן-אַרצט 10—1, 3—6
קינסטליכע ציינער, קאָראָנען, מאָסטען א.אַ.וו.

די לעטשניצע איז טעטיג אויך זונטאָג

FIRMA
„PAW"
w Łodzi komunikuje, że niesolidni kupcy sprzedawali **BIELIZNĘ** obcych znacznie gorszych wyrobów pod znaną z dobroci i kroju marki „P A W" za co pociągnęliśmy tych, **do odpowiedzialności sądowej.**
Prosimy usilnie przy kupnie uważać na naszą markę fabryczną.
POLSKO-AMERYKAŃSKA FABRYKA WYROBÓW JEDWABNYCH
„P A W" w ŁODZI

קלאַנג-פילם-טעאַטער
„MIMOZA"
ul. Kilińskiego 178.

היינט און פאָלגענדע טעג!
גרויסער הומאָריסטישער קלאַנג-פילם!
„חתונה אויף צו להכעיס"
אין דער הויפּטראָלע דער קעניג פון די קאָמיקער
Buster Keaton
אויסער'ן פּראָגראַם: קלאַנג-פילם-צוגאַבע אין לאַנד-עקסקלוזיווען.
נעקסטער פּראָגראַם: „פּאַראַדע פון פאַראַמאָונט".
אָנהויב 5.30, 7.30 און 9.15, שבת, זונטאָג און יום-טוב 3.30 נ"מ

דערמיט מאַך איך בעקאַנט, אַז די קאָנצעסיאָנירטע
קורסען פון הערן-צושניידעריי פון
A. Rogoziński
פּיעטריקאָווער 85 (עק. קאָסטשושקי 28)
זענען שוין טעטיג.
איינשרייבונגען נעמט אָן די קאַנצעלאַריע טעגליך פון 9—1 און פון 3—8 אָוו.

די קאָנדיטאָריי פון
F. Grycendler
פּיעטריקאָווער 62. טעל. 87=214
עמפּפעהלט אויפ'ן פורים אויסערגעוועהנליכע בעקאַנטע אַנקומענדען פון זייער גוטסקייט.
ס'הערט געבעטען די בעשטעלונגען וואָס פריהער אויפצוגעבען.

NIREX !נייעס

מאַכט דורכזיכטיג די קאָנטען פון מענער-הויזען. ערשפּאָרט די נויטווענדיגקייט פון שטענדיגען פּרעסען. איז אונבעדינגט נויטיג פאַר יעדען מאַן.
פּרייז פון אַ שאַכטעל „NIREX" 1 זל. צו בעקומען איבעראַל
גענעראַל-פערטרעטער: י. יאַנאַווסקי, שקאָלנאַ 33.

די שעהנסטע
פאָטאָגראַפישע אויפנאַהמען
און סאָלידע אויספיהרונג איז נור אין דעם ערשטקלאַסיגען קונסט-פאָטאָגראַפישען אַטעליער
„PARISIEN"
אינה.: ה. סראָקאַ, פראַנציסקאַנער 30.
6 שטיק רעטושירטע פאָטאָגראַפיעס נור 3 זל.
עס ווערען אויסגעפערטיגט אַלערליי אַרבייטען, וואָס אנבעטרעפט פאָטאָגראַפיע, צ.ב. רעפּראָדוקציעס פון מאָלער-בילדער, מאַשינען, אַרכיטעקטור-פּלענער, פאַבריקס-לאָקאַלען אינערען- און אויסערן-אויפנאַהמען, פּעראיינס-גרופּען-בילדער, בעלער, באַנקעטען, אַרטיסטישע קרייזען, אַמאַטאָרען-פאָרשטעלונגען א.ז.וו. אַלע אויך נאַהמען ווערען אויסגעפיהרט דורך מיר פּערזענליך ספּעציאַליסט פון פאָרטרעטען, ווי אויך אַ גרויסע אויסוואַהל פון פערשידענע ראַהמען צו זעהר ביליגע פּרייזען.
צופאַהר מיט טראַמוואַי 1, 6, 14. מיט אַכטונג
Zakł. Fotogr. „PARISIEN"
wł.: H. SROKA
Łódź, Franciszkańska 30.

Lekarz-dentysta
Stanisław Gelberg
זאַוואַדזקאַ 14, טעל. 108-33
נעמט אָן פון 10—2 נאָכמ. פון 4—7 אָוונד.

Dr. med.
W. Eychner
גינעקאָלאָג-אַקושער
זגערזשער 11
134—72
נעמט אָן פון 2—3
און פון $9—7^1/_2$ אָוונד.

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg. Redaktor odpowiedzialny Ch. Kaufman
Czcionkami i druk. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21